

provincie limburg

Limburgs
Parlement

Concept Notulen Commissie Leefomgeving (LEO) van 22 maart 2024

Inhoud

Presentiellijst	3
1. Heropening, mededelingen voorzitter en vaststelling agenda	4
2. Spreekrecht externen	4
3. LANDELIJK GEBIED	6
3.1. G-24-014 Statenvoorstel beleidskader Perspectief voor het Landelijk Gebied, brief GS van 20-2-2024 (GS DOC-00618708).....	6
3.2. Rondvraag/mededelingen/actualiteiten IPO	46
4. Schorsing tot 29-03-2024	46

Presentielijst van de leden van de commissie LEO voor de vergadering van 22 maart 2024

Voorzitter

Depondt-Olivers, mevrouw M.L.H.

Griffie

Birgelen-Droog, mevrouw L.G.M. van
Oppen, C.M.P.J. van

Leden

Partij

Aanwezig:

Bosch, M. Th.	PVV
Franssen, R.F.R.P.	BBB
Hermans, L.J.	PVV
Huizing, J.	BBB
Koopman M SEN, mevrouw S.N.	VVD
Kuiper, mevrouw L.Y.M.	SP
Mertens, mevrouw mr. K.G.M.	GroenLinks
Nijenhuis, D.J.	BBB
Nijskens, H.L.M.	VVD
Pol, mevrouw H.A. van der	BBB
Schuuring BA, mevrouw E.A.	PvdA
Waajen-Crins, mevrouw drs. A.P.H.	CDA
Wesseling, mevrouw A.	D66

Afwezig

Loomans, ir. P.J.M.	Horizon
---------------------	---------

Het College van Gedeputeerde Staten

Faassen, L.
Kuntzelaers, J.J.M.
Theuns, M.L.M.

Burgercommissieleden

Erkamp, F.H.A.M.	50PLUS
Heldens, G.J.	Forum voor Democratie
Roso, R.L.W.	JA21
Schoenmakers, H.G.J.	LOKAAL-LIMBURG

Overige aanwezigen

Agendapunt 3

De heer Bausch (Ecodorp Hof van Weleert; inspreker)

Notulist

Het Notuleercentrum

1. Heropening, mededelingen voorzitter en vaststelling agenda

De voorzitter: Mag ik iedereen verzoeken om te gaan zitten. Dan gaan wij van start. Ik heropen de vergadering. Dit is volgens mij de tweede van een serie van drie. De derde al. De derde van een serie van vier. Mijn collega heeft het vanochtend in ESA ook al gemeld. Er was op enig moment een vraag. Dat is heel leuk, als we elke keer een vergadering openen en dan schorsen, en dan de week erna weer verdergaan. Dat kun je vier keer doen, maar krijgen Burgercommissieleden dan één keer een vergoeding of krijgen ze voor elke dag een vergoeding? Nou, dat laatste is aan de orde. Het zou ook niet fair zijn als dat niet zo was. Het was een terechte vraag. Hebben wij ons niet zo gerealiseerd. Wij hebben het feit dat we steeds schorsen en heropenen puur om pragmatische redenen gedaan. Want dan hoeven we ook niet elke keer quorums en zo te tellen. Maar het kan natuurlijk nooit de bedoeling zijn dat dat dan één gigantisch lange vergadering verspreid over vier dagen wordt. Dat is wel zo, maar dat betekent dat, zoals gezegd, de vergoeding dan ook gewoon vier keer aan de orde is. En dat is ook zo fair. Er zijn vandaag drie Gedeputeerden aanwezig voor de behandeling van het kader. De heer Theuns zal iets later aanschuiven. En dat is niet omdat hij nog in het zwembad ligt of zo. Hij had vanmiddag, als ik me goed herinner, een tekening van een Woondeal, of iets in die geest. Dat kan hij zelf toelichten. Dus als het goed is zit hij nu in de auto onderweg hierheen. En zal 18:15 uur à 18:30 uur ook hier aanwezig zijn. Ik neem aan dat hij meeluistert. Dus als u vragen heeft voor hem, dan worden die in de auto genoteerd. En die kunnen dan straks sowieso meegenomen worden. Dan doe ik nu even de inventarisatie van de rondvraag. Zijn er nog rondvragen in de commissie? Zo niet ... Nee. Dan kom ik bij de vaststelling van de agenda van vandaag. We hebben eigenlijk maar één agendapunt, maar mocht u nog zaken dringend willen toevoegen of anders willen ... Zo niet, dan stel ik deze agenda ongewijzigd vast. Voor agendapunt 3.1 heeft zich één spreker gemeld. De spreker is daar op de tribune.

2. Spreekrecht externen

De voorzitter: En alvorens wij dan inhoudelijk naar agendapunt 3.1 gaan - het Statenvoorstel beleidskader Perspectief voor het Landelijk Gebied – wil ik graag de spreker de gelegenheid geven om het woord te nemen: mijnheer Bausch. Mijnheer Bausch spreekt in namens Ecodorp Hof van Weleert, als ik het goed uitspreek. In iBabs treft u ook een presentatie van de heer Bausch aan. U kunt daar plaatsnemen achter de microfoon, naast mijnheer Bosch daar. Ja daar, precies. Mijnheer Bosch zal u wel even instrueren hoe dat daar werkt. En u krijgt, maar dat weet u ook, maximaal vijf minuten. Mijnheer Bausch, aan u het woord.

De heer Bausch: Dank u wel, allemaal. Ja zoals u zegt, ik ben Paul Bausch van Ecodorp Hof van Weleert. Ik heb meegenomen: mijn secondant, Annemiek Maessen. Wij willen graag gebruikmaken van het spreekrecht over het voorliggend beleidskader Perspectief voor het Landelijk Gebied. We hebben het voorliggend beleidskader uitvoerig gelezen. En we zijn blij met de zes doelen en oplossingsrichtingen. Het is goed om te lezen dat de Provincie Limburg erkent dat Limburg voor heel grote diverse opgaven staat. Er moet nog heel wat gebeuren op het gebied van klimaatverandering, natuurherstel, verbeteren van biodiversiteit, energietransitie, water, bodem, circulaire landbouw, kwaliteit landelijk gebied en een leefbaar platteland. De middelen zijn beperkt. En de tijd dringt. En de ruimte is beperkt. Dus vinden wij het terecht dat er heel voorzichtig met deze beperkte ruimte wordt omgegaan. Het stapelen van zo veel mogelijk opgaven op één hectare vinden wij een logische en noodzakelijke keuze. Kortom, chapeau voor dit beleidskader. Waarom willen we dan überhaupt inspreken? Zien wij geen verbeterpunten in dit beleidsplan? Jawel, die zijn er. En die willen we graag aan de commissie meegeven. We hebben drie redenen waarom we willen inspreken. Ten eerste, we

willen onze waardering eens uitspreken voor de bedenkers en de schrijvers van het stuk. We hebben er vertrouwen in dat dit beleidskader kansen biedt voor het platteland. En ten tweede willen we de commissieleden en overige aanwezigen laten weten dat er wereldwijd al 77.000 ecodorpen zijn, die een schat aan ervaring hebben met het stapelen van opgaven op een beperkte ruimte. Vaak fungeren deze ecodorpen als een living lab en faciliteren ze praktisch onderzoek naar innovatieve oplossingen die we als maatschappij nodig hebben om klimaatadaptiever te worden. En u ziet in het stuk dat ik heb ingediend een mooi plaatje van stenen op elkaar. Alles hangt met elkaar op een klein stukje grond. Ja, in Limburg kan dit ook. En ik heb een overzicht toegevoegd dat een burgerinitiatief zoals een ecodorp op een klein stuk grond een zeer positieve bijdrage kan leveren aan de zes doelen, aan alle zes gestelde doelen. Zoals ook beschreven in het stuk: liefst op één hectare zo veel mogelijk doelen. Ik hoef hier de doelen niet op te lezen, die kent u. Ik heb onze match ernaast gezet. Dat is gewoon bekend, dat ecodorpen ... Ik noem er eentje. We leggen een voedselbos aan. Dat is nauw verbonden aan wat wij uitdragen en waar we letterlijk statutair voor getekend hebben. Hagen, natuurinclusieve bebouwing. Maar we zorgen ook voor een samenhang met de buurt. Ieder ecodorp heeft een buurthuis, met een huiskamerfunctie voor de omwonenden. We doen iets voor ondernemers, bijvoorbeeld. Dus ex-agrariërs die moeten stoppen of al zijn gestopt. Een ecodorp, een VAB-locatie zou een perfecte oplossing zijn. Je ruimte vervallen bebouwing vaak op en de ex-agrariër heeft financieel perspectief. Een gezonder watersysteem. Ja, daar doen wij ook aan. We verbeteren de bodem door organische stoffen toe te voegen, voor permacultuur. Daardoor houdt de bodem beter water vast, regenwater wordt opgevangen. En we hebben geen zwart water, want composttoiletten, dus dat gaat weer de grond in. Ja, ik kan ze allemaal opnoemen, maar op alle punten hebben ecodorpen echt een match met de doelen die gesteld worden. Dus daardoor kom ik op mijn laatste punt waarom we wilden inspreken, ten derde, dat is dat we de Provincie willen verzoeken – en dat lezen we niet terug in het document – om vaart te maken met en ruimte te geven aan groene en maatschappelijke burgerinitiatieven van onderop. Die worden genoemd en die zijn er een hoop. Een initiatievenloket, wellicht gekoppeld aan het LEADER-programma, dat meedenkt en fungeert als aanspreekpunt op provinciaal niveau zou zeker kunnen helpen om het gewenste beleid te versnellen naar concrete plannen en uitvoering. De tijd dringt. Laten we samen aan de slag gaan en zo snel mogelijk beginnen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Bausch. Zijn er vragen vanuit de commissie voor de heer Bausch? Mijnheer Nijskens.

De heer Nijskens (VVD): Ja, u zegt bij punt 3: maak vaart. Dan even een vraag terug: wat heeft u zelf ondernomen? Heeft u al met gemeenten over het vergunningstraject onderhandeld of gesproken? En eigenlijk misschien de belangrijkste vraag: de financiering, verwacht u daar provinciaal structureel geld voor? Heeft u contact met boeren die eventueel willen? Want ja, ik zie qua provinciale regels eigenlijk geen belemmering voor uw idee. Dus misschien dat u dat kunt toelichten.

De voorzitter: Mijnheer Bausch.

De heer Bausch: Ja, wij zijn al vier jaar onderweg met het ecodorp. We hebben ook een principeakkoord in Weert op een locatie, een VAB-locatie. Dit beleidskader dat er nu ligt bij de Provincie is nodig omdat er een afweging op provinciaal niveau gemaakt kan worden. Wij zijn heel ver. De financiering: wij vragen niets van de Provincie. Wij zouden wel willen doen aan een LEADER-project, omdat we een buurthuis werkplaats, voedselbos samen met de buurt willen realiseren. Dus we zijn eigenlijk al heel ver. En we hebben heel veel contact met andere ecodorpen. En we zien dat het in heel Nederland erg moeilijk is. Dat op provinciaal niveau vaak gezegd wordt: ho, dat kan niet. Er zijn belemmeringen. En ecodorpen zijn de oplossing. Daarvoor spreek ik in. Maar wij zijn al heel ver.

De voorzitter: Mijnheer Nijskens.

De heer Nijskens (VVD): Ja, misschien aanvullend: wat zijn die concrete belemmeringen? Want volgens mij hoeft de gemeente maar het bestemmingsplan in orde te maken, en eventueel als dat een voormalig agrarisch bedrijf is: afwaardering en... Ja, ik weet het concreet niet. Maar misschien dat ik die vraag, als u ze niet kunt beantwoorden, in mijn verhaal gebruik richting college.

De voorzitter: Mijnheer Bausch.

Inspreker de heer Bausch: Het is zo dat, een VAB ligt meestal in het buitengebied. En dat is het probleem. Dat ziet de Provincie als een probleem. Dus er wordt nu even gekeken: wat doen we met die VAB's, met die stoppende boeren, hoe geven we ze perspectief. En dan wordt gekeken of het ecodorp er past. Maar we zien vaker dat de neiging is om een ecodorp, of soortgelijke wooninitiatieven, niet toe te staan in het buitengebied.

De voorzitter: Oké, dank u wel. Zijn er nog andere vragen? Dan dank ik mijnheer Bausch. En dan kunt u weer op de publieke tribune plaatsnemen, als u wilt.

3. LANDELIJK GEBIED

3.1. G-24-014 Statenvoorstel beleidskader Perspectief voor het Landelijk Gebied, brief GS van 20-2-2024 (GS DOC-00618708)

De voorzitter: Dan gaan wij naar agendapunt 3.1. Dit is een Statenvoorstel. Dat betekent dat wij het behandelen in twee termijnen. Ik stel voor, voor de eerste termijn: een spreektijd van vijf minuten. Voor de algemene woordvoering is het de bedoeling dat die door één woordvoerder per fractie wordt gedaan. Maar als er interrupties zijn, dan is de afspraak bij de behandeling van kaders – dus niet generiek, maar specifiek voor kaders: dan kunnen ook andere mensen van dezelfde fractie interrupties doen. Dat betekent niet dat we dan het aantal interrupties gaan opplussen. Dat blijft gewoon hetzelfde per fractie. En GS krijgt ook de mogelijkheid om de beantwoording te verdelen over meerdere portefeuillehouders, maar mijnheer Faassen is primair degene die zal beantwoorden. En de heren Kuntzelaers en Theuns zullen de vragen die specifiek aan hen gesteld zijn vervolgens beantwoorden. Maar ook daar geldt: binnen dezelfde termijn. We starten de eerste termijn van de commissie. En ik stel voor gewoon hier aan mijn rechterkant bij de BBB te beginnen. Mevrouw Van der Pol.

Mevrouw Van der Pol (BBB): Dank u wel, voorzitter. Perspectief Landelijk Gebied. Waar ik in de sonderende sessie nog aangaf dat de balans tussen de landbouw en de natuur ontbrak zien we nu dus dat deze balans, de samenhang tussen natuur en landbouw, duidelijker in beeld is in dit stuk. Waardering dus voor het vele werk dat er is gedaan en ook voor de beantwoording van onze technische vragen. Rest ons nog een drietal vragen c.q. opmerkingen. Als BBB-fractie voelen wij ons ongemakkelijk bij de paragraaf op bladzijde 27 en 69 – die horen bij elkaar – over de stikstofemissie in combinatie met vergunningverlening. Ik citeer: 'We houden onze beleidsregels voor vergunningverlening met betrekking tot afroeping van stikstofrechten en latente ruimte bij verhandeling tegen het licht. En doen dit in afstemming op landelijke afspraken hierover. We bezien de mogelijkheid van periodieke herziening vergunningverlening binnen randvoorwaarden van bedrijfszekerheid.' Maar wat staat er nu eigenlijk? Er staat een tekstblok, maar je kan hier eigenlijk alle kanten mee uit. Dus eigenlijk vragen we aan GS: kunt u dit verduidelijken? We krijgen vooral de onrust van deze woorden,

doordat ... Ja, eigenlijk krijgen we een onrust van deze woorden. Maar als wij er al onrust van krijgen, hoe is het nou eigenlijk met de ondernemers om wie het gaat. Nu hebben ze een vergunning en als we periodiek gaan herzien, wat gebeurt er dan? Is het maar afwachten? En natuurlijk, er staat wel bij: op basis van bedrijfszekerheid. Maar als een ondernemer bij een bank om een financiering vraagt, worden er ook altijd vergunningen opgevraagd. Als een vergunning binnen de looptijd van de gewenste financiering wordt herzien, dan zegt de bank ook: ja jongens bedankt, maar wij passen. Welke rol heeft de Provincie hier dan als betrouwbare overheid? Een ander punt van ons ongemak komt ook uit de laatste Raad van State-uitspraken inzake extern salderen. Met een ander percentage afoming dan de huidige wettelijke 70/30. Dit leidt niet per definitie tot houdbare vergunningen. In de genoemde Raad van State-uitspraken wordt er gesproken om de staat van de natuur in combinatie met de depositie op hexagonniveau op lokaal niveau te beoordelen en daar de maatregelen op aan te passen. Dus, per gebied. Dus zit er erg stikstofgevoelige natuur, dan moet je daar rekening mee houden. Maar op een ander gebied kan er dus een ander soort habitat zijn, wat niet per definitie stikstofgevoelig is. Dus, maatwerk. We zijn bang dat we met bovenwettelijke, generieke maatregelen onze Provincie verder op slot zullen zetten. Tweede punt wat we hebben: we lezen dat 232 veehouderijen zich hebben aangemeld voor de diverse opkoopregelingen. Om de leefbaarheid in het buitengebied te behouden is het van belang dat er beweging en diversiteit in de bedrijfsmatige activiteiten is en blijft. Dat het kostbare sociale weefsel dat nu behouden is ook blijft behouden. Dat kan onder andere door de ondernemers te faciliteren in het ontwikkelen van nieuwe activiteiten en het herbestemmen van locaties van stoppende ondernemers. En we weten dat GS heeft toegezegd hier actie op te ondernemen en aandacht aan te besteden. Echter, we krijgen inmiddels bijna wekelijks te horen van situaties waarin het herbestemmen van de locaties moeizaam verloopt, waarin regels omtrent opkoop rigide worden gehanteerd. En mede hierdoor zien ondernemers dus af van opkoopregelingen. En we hopen dat het college deze signalen mee wil nemen naar de relevante overlegtafels en hier actie op wil ondernemen. Vanochtend hebben we een heel mooie presentatie gehad – het laatste punt, punt 3 – over NDA's en alles. Maar het geeft ons ook weer zorgen. De natuurontwikkeling kent een heel groot aantal wettelijke opgaven en vele ambities. Nou, dat is mooi. Maar waar wij ons zorgen over maken, is het grote aantal financiële middelen dat naar de opgaven en ambities gaat, maar dat de resultaten – een goede staat van instandhouding – toch achterblijft. De BBB-fractie vraagt zich dan ook af of het niet anders kan en moet. En of het niet beter is om ons meer op bijvoorbeeld specifieke natuurgebieden te focussen, in plaats van zo in de hele breedte door te willen gaan en over tien jaar te moeten concluderen dat we heel veel geld hebben besteed maar het resultaat niet behaald is. En wat hierin misschien mee zou kunnen helpen is: vergroten van de transparantie in de beoordeling van de natuur. En ons lijkt daarin het openstellen van de Flora en Fauna Databank wel echt cruciaal. Dus zou GS dit ook mee willen nemen richting het Rijk?

De voorzitter: Mevrouw Schuurung.

Mevrouw Schuurung (PvdA): Ja, ik heb heel even een vraag over wat mevrouw Van der Pol precies bedoelt als ze zegt: focussen op bepaalde natuur. Want volgens mij hebben we al een duidelijk verschil gemaakt in beschermingsniveaus tussen de verschillende gebieden. Bedoelt mevrouw Van der Pol dat we toch bepaalde Natura 2000-gebieden dan maar niet moeten beschermen? Want dat lijkt me erg ingewikkeld.

De voorzitter: Mevrouw Van der Pol.

Mevrouw Van der Pol (BBB): Natura 2000-gebieden hebben een heel hoge beschermingsstatus. Alleen, je ziet nu de NNN-gebieden erbij, de groenblauwe dooradering, de blauwgroene mantel. En er komen nog steeds meer omgevings... En de ene mantel zorgt voor de schaduwwerking voor de

andere. Misschien die blauwgroene mantel, de bescherming daarvan zou primair bijvoorbeeld bij de grondeigenaren meer moeten liggen, de agrarische sector. In plaats van dat je nu iedere keer steeds verdergaat, verdergaat, verdergaat. En overal de kwaliteit eigenlijk onvoldoende is, maar heel veel kwantiteit steeds maar verder maakt. Ja, je schiet op alles tekort. Als je zorgt dat je in ieder geval probeert die Natura 2000 goed op orde te hebben. Die NNN, die is voor bescherming van de Natura 2000. En daarnaast hebben we dus nog de groenblauwe dooradering, de blauwgroene mantel en de rest van de zoneringen. Ja, het is gewoon veel. En zolang de focus er niet is, vraag ik me af of je gaat komen waar je wilt zijn. Maar als u er anders over denkt, ben ik erg benieuwd.

De voorzitter: Oké. Mevrouw Mertens.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Ja, dank u wel mevrouw de voorzitter. Ik heb een vraag voor mevrouw Van der Pol. Denkt u niet ook dat het feit dat we steeds meer instrumenten in het leven roepen om de natuur rond de Natura 2000-gebieden te beschermen ... Want u zegt: we moeten ons focussen op de Natura 2000-gebieden, die moeten op orde komen. Terecht. Maar de reden waarom we dat steeds verder uitbreiden is omdat het – en dat hebben we vanochtend gehoord – zeer slecht gaat in die Natura 2000-gebieden. Dus om dat probleem op te lossen zullen we keuzes moeten maken. En zolang we die keuzes niet durven te maken, dan gaan we andere instrumenten creëren, om ervoor te zorgen dat die natuur dan uiteindelijk toch op orde ... Want we hebben ook gehoord, vanochtend: ofwel gaan we natuur moeten uitbreiden ofwel moeten we maatregelen nemen om te herstellen in die natuurgebieden. Of we moeten andere keuzes maken, namelijk: zorgen dat er veel minder emissie is, zorgen dat er veel minder belasting is op die natuurgebieden. Dus kunt u mij even helpen, hoe u daar tegenaan kijkt? Of u het dan niet met mij eens bent dat we eigenlijk gewoon keuzes moeten maken om ervoor te zorgen dat we niet steeds meer instrumenten moeten creëren. En het onszelf ook veel lastiger maken. En die boer die in dat landschap zijn bedrijf heeft het ook veel lastiger maken.

De voorzitter: Mevrouw Van der Pol.

Mevrouw Van der Pol (BBB): Volgens mij heb ik de presentatie vanochtend toch echt anders ervaren. Ik heb u er ook trouwens bij gezien. Ah ja, een stukje wel ja. Een stukje. Uiteindelijk, waar het vooral om gaat is: we hebben heel veel doelen, heel veel ambities. Misschien moet je zeggen: de doelen staan, maar het tijdspad moet reëel zijn uiteindelijk. En we gaan nu maar door en door en door, en we pompen er massa's geld in, en nog steeds niet voldoende. Als ik zo mijn bedrijfsvoering zou doen, zou de bank allang de stekker eruit hebben getrokken en gezegd: bedankt, hè. Dus we moeten een keer kijken: hoe dan wel. En ...

De voorzitter: Mevrouw Mertens.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Ja mevrouw de voorzitter, dank u wel. Dat klopt inderdaad, we pompen er steeds meer geld in. Maar de reden waarom we er steeds meer geld in moeten pompen is omdat er in het verleden nog steeds geen keuzes gemaakt werden. We zijn gewoon op dezelfde ...

Mevrouw Van der Pol (BBB): Dat is niet waar.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Jawel. We zijn op dezelfde voet door blijven gaan. We zijn steeds meer die natuurgebieden blijven belasten. En we hebben niet durven zeggen dat we keuzes hebben moeten maken, om bijvoorbeeld de stikstofdepositie van allerlei sectoren te doen verminderen. We willen gewoon door blijven gaan op dezelfde voet. En doordat we die keuzes gemaakt hebben in het

verleden, zitten we nu met steeds grotere uitgaven. En als we die keuzes blijven uitstellen gaan we uiteindelijk ook nog steeds grotere uitgaven hebben. En dan gaan we het probleem uiteindelijk niet kunnen oplossen.

De voorzitter: Nu zijn we een beetje in het debat aan het gaan. Mevrouw Van der Pol nog een reactie. En dan ga ik u vragen om af te ronden.

Mevrouw Van der Pol (BBB): Wat tenminste mij bijstaat van de cijfers is dat er wel degelijk een flinke stikstofreductie inmiddels al gaande is. En we treffen maatregelen. Alleen, wat is de uitwerking. De maatregelen die we treffen, hebben die doel? En op welke termijn? En wat we vanochtend duidelijk hebben gezien is dat we heel veel gegevens missen. En we kunnen een hele sector om zeep helpen, op basis van ontbrekende gegevens. En we kunnen er heel veel geld insteken, maar meten is weten. En dat is echt ons pleidooi. En dan ga ik even verder.

De voorzitter: U moet nu wel afronden, want u zat al over uw vijf minuten heen.

Mevrouw Van der Pol (BBB): Ja, dat was ook mijn laatste. Ik was bij: tot slot. De toekomst van het landelijk gebied staat onder druk. Er is nog veel onduidelijk. En de regeldruk neemt toe. Terwijl de financiële middelen ontbreken. Ondertussen wordt de grondclaim vanuit de diverse maatschappelijke opgaven steeds groter. De voorwaarde van een vitaal platteland is het bieden van een toekomstperspectief. Want een boer die stopt, die komt nooit meer terug. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Van der Pol. Dan ga ik naar mevrouw Waajen.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Dank u wel, voorzitter. Bij de sonderende bespreking hebben wij al aangegeven dat dit een héél belangrijk stuk is, omdat het gaat over een van de grootste transitieën waar we in Nederland op dit moment voor staan. En tegelijkertijd is dit een heel erg lastig stuk, omdat er nog zo veel landelijk niet bekend is. Dus we hadden even het gevoel: wat gaan we hier eigenlijk besluiten. Er staan nog zo veel vraagtekens in. En daarom dat wij ook heel erg blij zijn met het feit dat er een midterm review genoemd wordt in het stuk. Echter, het College zegt: indien wij dat nodig vinden gaan wij een midterm review doen. Wij zijn daar veel duidelijker in en wij zeggen: dat gaan we zeker doen. Bij voorkeur komt u inderdaad zodra er landelijk grote regelingen wijzigen bij ons terug, Gedeputeerde. Want de impact van wat we hier besluiten is heel erg groot. Het is een van de grootste transitieën. Verder zou ik toch nóg een keer even een punt willen maken dat ... Dat heb ik in de sonderende bespreking ook gedaan. Er staat: met uitzondering van onteigening. En ik zou echt graag nog expliciet van u een keer uitgelegd krijgen dat dit echt alleen in dit kader om het niet gebruiken van een onteigeningsinstrument gaat, maar dat we niet dat hele onteigeningsinstrument uit onze instrumentenkoffer halen. Want we zullen dat bij sommige andere beleidskaders heel hard nodig kunnen hebben, bij de uitvoering van ander beleid. Dus daar had ik graag nog een keer een bevestiging van. Overigens, ook dank voor de uitvoerige informatiesessie vanochtend. Een aantal vragen zijn vanmorgen al beantwoord. Heel erg fijn om zo meegenomen te worden. Ik sluit even deels aan bij de woordvoering van mevrouw Van der Pol. Wij willen nog expliciet onderstrepen dat we het hartstikke eens zijn met het feit, dat helder benoemd is in het stuk, dat we grenzen moeten scherpstellen aan regionale inspanningen, zoals bijvoorbeeld de inzet op de korenwolf. Ook daar: realisme. En je kunt je afvragen, hoelang moet je daar hoeveel geld in stoppen. En dat noemen wij als voorbeeld, maar wij vragen van u in de volle breedte dat realisme te blijven betrachten. U schrijft: wij hebben overleg met overheden in Europa hierover en nationaal. Fijn, u heeft onze steun daarin om daar ook de balans in te brengen.

De voorzitter: U mag onderbreken. Mevrouw Wesseling wil reageren.

Mevrouw Wesseling (D66): Ja, even een verhelderende vraag. Want bedoelt u dat we ons dan eventueel niet aan de Europese wetgeving tot de bescherming van de korenwolf zouden moeten houden? Er heeft natuurlijk eerder die discussie gespeeld, dat mogelijk dusdanig veel kosten worden gemaakt voor de bescherming van de korenwolf dat een Europese boete mogelijk goedkoper is. En toch hoop ik met heel mijn hart dat dat niet is hoe wij hier werken als Provinciehuis, dat wij boetes gaan afwegen tegen de kosten die we anders moeten maken voor de bescherming van een essentiële diersoort.

De voorzitter: Mevrouw Waajen.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Dank u wel. U zult mij hier nooit horen pleiten voor het niet volgen voor de wet, of dat nu Europees is of dat dat nationaal is. Maar ik vind wel dat we moeten proberen daar realisme in in te brengen. Dus als we op nationaal niveau met z'n allen vinden dat er andere factoren zijn die wellicht de bedreiging van die diersoort beïnvloeden ... Je moet kijken tot hoever je realistische invloed is en hoeveel geld je daarin stopt. Want we hebben heel veel keuzes en een heel grote opgave. En volgens mij moeten we ook keuzes maken. Daar zijn we het wel over eens. En laten we vooral een keer in debat gaan over welke keuzes dat dan zijn en hoe scherp die zijn.

De voorzitter: Mevrouw Wesseling.

Mevrouw Wesseling (D66): Ja, een korte aanvullende vraag. Als ik mevrouw Waajen goed begrijp is eigenlijk de vraag: zouden we niet andere manieren van aanpak moeten vinden om die korenwolf te beschermen. En dat is het realisme waar u voor pleit?

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Nee, ik pleit voor het realisme.

De voorzitter: Mevrouw Waajen.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Dank u wel, voorzitter. Ik pleit voor het realisme dat je je moet afvragen: als je heel veel geld en energie stopt in het levend houden van een diertje dat daarna in de natuur vanzelf weer heel snel verdwijnt door andere predatoren, dat je daar realistisch naar moet kijken. Dat vind ik. En dat je dan moet kijken of je die middelen dan niet beter in de andere doelstellingen die we ook met z'n allen nastreven, kunt stoppen.

De voorzitter: Oké. Mevrouw Wesseling nog één keer over dit zelfde onderwerp?

Mevrouw Wesseling (D66): Ja, want ik begon mijn vraag met: moeten we ons dan wel aan die Europese beschermingsplichtwetgeving houden? Toen gaf u als reactie: ja, dat moeten we. En tegelijkertijd hoor ik nu van: we moeten realistisch kijken of het wel onze middelen waard is. En daar proef ik dan weer een ondertoon in dat u het mogelijk niet de kosten waard vindt om die korenwolf te beschermen.

De voorzitter: Mevrouw Waajen.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Ja, dank u wel. Dat zijn twee andere vragen. U vraagt: houdt u zich aan de wet? Dan zeg ik: ja. Roept u het college op om inspanningen te doen om die wet aan te passen? Dan zeg ik ook: ja.

De voorzitter: Mevrouw Waajen, gaat u door.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Dank u wel. Over de koploperprojecten zijn wij vanmorgen ook goed geïnformeerd. Dank. Ik wil u toch nadrukkelijk vragen Gedeputeerde, om echt met een heel goede onderbouwing te komen voor de € 2 miljoen extra die u aankondigt in de Voorjaarsnota. U zegt dat nodig te hebben – ik zeg het even in mijn eigen woorden – ook voor zaken die u niet op een andere manier gefinancierd kunt krijgen. Dus ik ben echt heel erg benieuwd naar uw onderbouwing. En ik mag hopen dat dat niet drie zinnnetjes zijn in de Voorjaarsnota. Dus ik roep u op om daar echt met een stevige paragraaf over te komen, zodat we het er samen over kunnen hebben. Ik heb nog een vraag. Ik heb vorige keer ook al een opmerking gemaakt over het in positie houden van ons als Staten. We hebben het hier over € 96 miljoen aan uitgaven, en heel veel beleid dat nog vorm moet krijgen. En u zegt eigenlijk af en toe: u hoort via de reguliere P&C-cyclus. Dat gaat ons wat te kort door de bocht. Dan krijgen wij daar eerstdaags in het Rekenkamerrapport ook weer van langs dat we onze kaderstellende en controlerende taak niet goed hebben uitgevoerd. U stelt dat u als GS de prioritaire dossiers vaststelt in dit voorjaar. Volgens mij is de lente deze week begonnen. En u stuurt deze ter kennisgeving aan PS. Mijn vraag nu in eerste termijn aan u is: op basis waarvan stelt u die prioritering vast? Op basis waarvan stelt u de prioritaire dossiers vast? Dan de tweede vraag is: u evalueert het Steunpunt Landschap, dat € 1,2 miljoen subsidie krijgt, en maakt dan als GS een nieuwe afweging. Ook daar stel ik u de vraag: op basis waarvan? Welk kader heeft u van onze Staten meegekregen om die afweging te maken? En het derde punt gaat over de beleidsbrief die u aan de gemeenten gaat sturen, over het ruimtelijk perspectief voor stoppers. Daar zegt u in de tekst letterlijk: op basis van het huidige beleid en eventuele aanvullende mogelijkheden. En ook daar vraag ik u: waar denkt u dan aan bij 'aanvullende mogelijkheden'? Want op zich ben ik dan heel kritisch en dan zeg ik: het is fijn dat u aanvullende mogelijkheden zou willen bieden, maar wel graag binnen de kaders die de Staten daar al voor hebben gegeven. En is dat zo? Tot zover, dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Waajen. Mijnheer Nijskens.

De heer Nijskens (VVD): Ja dank u wel, voorzitter. Eigenlijk ook wat voorgaande sprekers al hebben aangegeven: op zich zoals het geformuleerd is en op het juiste abstractieniveau, kan eigenlijk niemand tegen dit stuk zijn. We willen allemaal een mooier landschap, we willen perspectief voor ondernemers, we willen een beter watersysteem voor zowel droogte als bij overstromingen, we willen een betere bodem, en we willen een plus op de natuur, en we willen lagere emissies vanuit de landbouw. Dus daar kun je niet tegen zijn. Maar dan. Ik ben het eens met de inbreng van de BBB dat juist die ruime jas rondom de Natura 2000-gebieden niet extra belemmeringen binnen landbouw opleveren maar dat die juist de kansen bieden dat boeren via extensivering in die mantel eigenlijk gewoon geld kunnen verdienen. Wat bijdraagt aan de bescherming van die Natura 2000. En ik denk, op dat vlak moeten we eigenlijk binnen de gebieden elkaar zien te vinden. Met betrekking tot de hamster, daar heb ik natuurlijk ook wel een mening over.

Diverse aanwezigen: Korenwolf.

De heer Nijskens (VVD): Nee, met betrekking tot de hamster, daar heb ik natuurlijk ook wel een mening over. Want het kan inderdaad wel een Europese wet zijn dat we hem moeten beschermen, maar ik kan me niet voorstellen dat in de Europese wet staat dat wij 700 hectare met meer dan € 1.000 per hectare per jaar bedienen. En dan 200 hamsterburchten in stand houden. Wat juist tot gevolg heeft dat in datzelfde gebied daardoor meer dan anderhalf miljoen veldmuizen wonen. En die zijn blijkbaar beter in staat om zich in stand te houden dan die hamster. En u zegt: dat is een heel

specifieke soort. Maar volgens mij doet die niet veel anders dan die ... Ik vind het natuurlijk een hartstikke leuk beest, daar gaat het niet om. Maar hij doet niet veel anders dan die veldmuis.

De voorzitter: Mevrouw Wesseling.

Mevrouw Wesseling (D66): Ik wil er natuurlijk even op reageren, voorzitter. Want mevrouw Waajen gaf eigenlijk net al het antwoord op die vraag van mijnheer Nijskens: waarom moeten we er nu zo veel geld tegenaan gooien. Namelijk, omdat we nu gewoon zien dat het nog onvoldoende is voor die korenwolf om goed te overleven. En ik denk dat wat daar met name voor nodig is: dat we meer natuurgebieden teruggeven aan die korenwolf. En die korenwolf is echt wel heel belangrijk voor onze hele biodiversiteit. Dus ik schrik er eerlijk gezegd toch van dat er nu weer een poging wordt gedaan om de korenwolf van de kaart te vegen.

De voorzitter: Ik wil de commissie even meegeven als voorzitter van deze behandeling van dit uitermate uitgebreide kader, dat ik zou willen adviseren geen half uur aan de korenwolf te besteden. Dus de heer Nijskens mag uiteraard reageren, maar dan ga ik deze discussie toch echt stoppen. Mijnheer Nijskens.

De heer Nijskens (VVD): Ja voorzitter, met betrekking tot de hamster of korenwolf, wat u wilt: het is natuurlijk niet ... Hij redt zich in de natuur niet eens. Het is een cultuurvolger. Hij heeft graanproductie van kleinschalige landbouw nodig om überhaupt te kunnen blijven bestaan. En ik snap helemaal niet dat die überhaupt zo ver tot in deze status is gekomen. Dus ik deel dat niet met u. In de vrije natuur zal hij zich niet weten te handhaven. Hij heeft een cultuurlandschap nodig. En dan is dus de vraag: in hoeverre moet je dan 700 hectare met een heel hoge jaarpremie belonen om na tien of twintig jaar nog steeds maar tweehonderd hamsterburchten of korenwolfburchten te hebben. Maar wel anderhalf miljoen veldmuizen in hetzelfde gebied. Tot zover de ...

De voorzitter: Oké, einde discussie korenwolf. Mijnheer Nijskens.

De heer Nijskens (VVD): Ja, tot zover de korenwolf. Punt van de zone heb ik, hamster. Dan met betrekking tot die emissierechten en die juridische werkelijkheid heeft de BBB ook een heel sterk punt. En ik denk ook dat in dat kader heel veel zaken zijn van: als wij hier ja tegen zeggen, waar zeggen we ja tegen? En hoezeer weten wij echt wat de consequenties zijn met het ja zeggen tegen dit kader? Ik heb zelf ook een aantal technische vragen gesteld. En ik zal aangeven waarom ik er een aantal gesteld heb. Bij Doel 2 hebben we staan: een perspectief voor ondernemers die in een veranderde omstandigheid ... We hebben net de inspreker gehoord. Die loopt ertegenaan dat hij geen vergunningen krijgt voor wonen in een ecodorp op een voormalig agrarisch bedrijf. Wij kunnen hier natuurlijk wel zeggen als Provinciale Staten 'wij willen perspectief voor de landbouw', maar dan nog is het bevoegd gezag de gemeente. Die moet dan daadwerkelijk wel bereid zijn om dat bestemmingsplan aan te passen. En dat betekent ook dat de burens van zo'n aangepast bestemmingsplan weer niet belemmerd worden in hún belang. Dus het is natuurlijk op het juiste abstractieniveau een perfect streven, een perfect doel om het te doen, en we zeggen er dadelijk allemaal ja tegen en vervolgens komt er geen ecodorp, en noem het allemaal maar op. Zo ook mijn vraag over de bodem. Persoonlijk vind ik dat de boer zelf verantwoordelijk is voor de bodemkwaliteit. En dat wij als Provincie gaan stimuleren dat de kennis van het krijgen van een betere bodem, dat je dat met relatief weinig middelen echt kunt verbeteren. Maar in de beantwoording zien wij ook dat gestreefd wordt om de groene afvalstroom van gemeenten of andere overheden bij de landbouw onder te brengen, onder het mom van een verbetering van de bodem. En vervolgens zit de boer met een groter mestoverschot, wat weer verwerkt moet worden tot een kunstmestvervanger, terwijl

vroeger de boer gewoon zijn eigen mest over het land uitreed. Dan had hij én organische stof én stikstof. Hoefde minder kunstmest te kopen en er groeide gras en gewas. Dus we maken het ons ook wel allemaal heel erg moeilijk. Dan de vraag over ... Even kijken. Ik vind die zo gauw niet. Voorzitter, vanmorgen in die presentatie heeft mijn buurvrouw daar ook al vragen over gesteld. En dat ging over de weging van ruimte vragende doelen en ook over de prioritering bij het verbeteren van die natuur. En ik heb begrepen dat het antwoord eigenlijk niet helemaal was zoals we het hadden gehoopt. Want je kunt natuurlijk ook kiezen tussen: in welk natuurgebied leidt een X bedrag tot de snelste groei tot het halen van een doel. En je kunt wel het slechtste natuurgebied met onevenredig veel geld proberen op te werken naar het halen van de doelen, en vervolgens lukt het dan toch niet. Terwijl een gebied dat het net niet haalt, en je doet daar een beetje inspanning, dat haalt het wel. Dus ook daar graag een reactie op.

De voorzitter: Kunt u afronden, mijnheer Nijskens?

De heer Nijskens (VVD): Ja. Dus daar graag een antwoord op. En dan wil ik afronden. En dat is eigenlijk ook weer een inbreng van de BBB, over de handel in emissierechten. En in hoeverre kan het zijn dat een boer die stopt en zijn emissierechten verhandelt, dat dan maar veel minder dan 50% bij de kopende partij komt? En tot slot, maar dat is ook bijna een open deur: uiteraard gaan wij als Provincie deze plannen allemaal niet zelf betalen en zijn we volledig afhankelijk van in hoeverre het Rijk over de brug komt met misschien wel weer nieuwe doelen en nieuwe kaders om het helemaal in gang te zetten. En dat is eigenlijk ook weer de opmerking van het CDA, van: is dit niet een beetje vroeg dat we met dit kader komen? Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik naar de heer Schoenmakers.

De heer Schoenmakers (LOKAAL-LIMBURG): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, allereerst dank aan de spreker voor zijn bijdrage. En u zei al dat de heer Theuns meeluistert. En hij wil graag een straatje erbij. Ik zou zeggen, doe er een dorpje bij. Verder aan deze kant gezegd: ik was niet de originele bedenker, maar het dorpje erbij, ja ik weet niet hoe hij daar tegenaan kijkt. Dus dat hoor ik graag van hem. Voorzitter, verder het beleidskader Perspectief voor het Agrarisch Gebied is nauw verweven met de agrarische sector. Er zou dan ook wat LOKAAL-LIMBURG betreft een subtitel bij kunnen: 'en met perspectief voor de agrariërs'. Een aantal zaken zijn in gang gezet en worden verder opgepakt, met de instrumenten en het geld dat we hebben. En voor andere zaken zou het Rijk ons en de agrariërs een tango op drijfzand laten dansen voordat ze het juiste besluit hebben genomen. En dat zal bijdragen tot weer vaste grond onder de voeten gaan krijgen. Er zal niet alleen met de agrarische sector moeten worden gekeken, maar ook naar de andere activiteiten. En voor nieuwe taken geldt: niet zonder nieuwe knaken. De positie van de landbouw in de transitie van het landelijk gebied en de ondernemer is verduidelijkt. Ook in de samenhang met de andere kaders. Het belang van de agrarische ondernemer wordt bij meerdere onderdelen onderstreept en aangehaakt. LOKAAL-LIMBURG heeft in eerdere sessies aangegeven dat er ook aandacht moet zijn voor het buitengebied, maar ook onze Limburgse bossen. Onze Groene Brigade moet grip krijgen en houden op het buitengebied. Zaken als stortingen, drugsafval, wildstroperij, overlast van motoren in bossen en velden zijn niet zaken die we zomaar voorbij kunnen laten gaan. We begrijpen uit de Nota van Wijzigingen dat bij de aanvullende opmerkingen dat we het in het beleidskader Nieuwe Energie en Schoon Leefmilieu daarover gaan hebben. Vraag aan de Gedeputeerde is: hoe ziet hij de Groene Brigade voor de toekomst staan? Gaan we die verstevigen? Gaan we toezicht in het buitengebied handhaven of uitbreiden? LOKAAL-LIMBURG onderstreept, net zoals de vele boeren en tuinders, de transitie. Maar dit zal voor een belangrijk deel gepaard moeten blijven gaan met handhaving van een bepaalde mate van areaal en voedselzekerheid. En dat zal het beeld in het landelijk gebied moeten

blijven bepalen, deels in een nieuw jasje. Vanmorgen was er een presentatie over de bodem. Ik heb daar helaas niet bij kunnen zijn, vanwege een andere vergadering. Maar ik stel even de vraag – en misschien is dat al ter sprake gekomen of beantwoord – maar het ging over de bodem: in wat voor een staat is onze Limburgse bodem? Is er een nulmeting? Want sommige plekken kunnen we natuurlijk heel snel gaan aanpakken als we weten wat precies de toestand is van de bodem. En mijn collega van de VVD vraagt dat ook al aan. Graag daar een reactie op. Voorzitter als laatste, de waterlocaties. WML onttrekt op veel plaatsen water. Welke invloed heeft dit nu op de grondwaterstand? Vooral bij het pompstation. En rekening houdend met de bebouwing. Zijn deze gegevens beschikbaar voor ons? En zijn er mogelijke calamiteiten geweest met het onttrekken van het grondwater, in de afgelopen tien à twaalf jaar? Want ook vandaag lezen we in de krant, het artikel staat er al in: de bewoners van huizen in de stad Maastricht, de bouw van de A2-tunnel, en het waterschap voor de rechter slepen ... [0:43:35] het onttrekken van grondwater. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Schoenmakers. Mijnheer Roso.

De heer Roso (JA21): Ja dank u wel, voorzitter. Vandaag heb ik de eer om dit beleidskader over te nemen. Helaas was ik er zelf vanochtend niet bij, maar een aantal mensen van onze ondersteuning waren er wel bij vanochtend. En ook vanuit hen dank voor de infosessie. Dan inhoudelijk een aantal punten die al aangegeven zijn door andere partijen. Onder andere het CDA geeft aan een voorstander te zijn van een midterm review. Dat zijn wij ook. Daarnaast zien we een melding helemaal bovenin in het Statenvoorstel staan, dat prioriteren in dit voorstel niet gaat. Hier hebben we een aantal keer wel om gevraagd, en daar willen wij toch graag een reflectie op hebben van de Gedeputeerde. Dan voorzitter, laten we dan een keer stilstaan bij het gezonde verstand. Zonder level playing field lijkt de stikstofopgave bijna onmogelijk in Limburg. Er is namelijk zo veel stikstofdepositie afkomstig vanuit het buitenland. We vinden dat bijvoorbeeld in 4.6.3 ook terug. En dan wordt er gezegd: het buitenlandbeleid, gezamenlijke aanpak. Wat wordt daar precies onder verstaan? Neem nu Natura 2000-gebied de Meinweg, bijvoorbeeld. Dit grenst aan Duitsland. Nu wil Duitsland vlak over de grens een nieuw industriegebied gaan realiseren. Wat voor een effect zal dit hebben op de stikstofdepositie in de Meinweg? Dan kunnen we wel de boeren blijven uitkopen aan de andere kant van de grens, maar volgens mij gaat dan alle effect weg. Ook graag een reflectie van de Gedeputeerde daarop. Verder is een groot gedeelte van wat ik hier had staan al gevraagd. Verder zouden wij wel graag zien dat areaaluitbreidingen van de natuur niet achteraf terugkomen en hindernissen gaan veroorzaken. Ook al bij een aantal andere sprekers gehoord. Zou u een toezegging kunnen geven dat er geen uitbreidingen van Natura 2000-gebieden komen? En zo min mogelijk hindernissen gaan veroorzaken voor de gebieden daaromheen. In de basis is JA21 natuurlijk altijd van mening dat we de bureaucratische status van de Natura 2000-gebieden moeten herzien. Limburg heeft in zijn eentje namelijk meer gebieden dan heel Frankrijk bij elkaar. Daar wil ik het bij laten, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Roso. Mijnheer Heldens.

De heer Heldens (Forum voor Democratie): Dank u wel, voorzitter. We hebben vorige keer bij de sonderende besprekingen al door laten schemeren dat we niet erg positief zijn over het Statenvoorstel. De gedachte achter het verhaal dat we toen verteld hebben over de hippieboeren is ongewijzigd. Het is fijn dat er nu in vergelijking met het sonderend stuk vaker aangehaald wordt hoe belangrijk deze sector voor Limburg is. Dat het plan om het mooie, traditionele beroep van boer te wijzigen blijft bestaan. Dit ondanks dat wij de meest efficiënte boeren ter wereld hebben in Limburg en in Nederland. De wijzigingen in het Statenvoorstel ten opzichte van het sonderend stuk zijn een stap in de goede richting in een stuk waarbij het fundament niet klopt: het feit dat de landbouw en de veeteelt in onze provincie en in heel ons land geen drastische wijzigingen behoeven. Wij scoren al

een 9,9 op een schaal van 10. En voor iedere boer die hier uittreedt verleggen wij het stikstofprobleem, of hoe je het ook wil noemen, naar het buitenland. Door een minder efficiënte productie maak je het probleem alleen maar groter, omdat je in de veeteelt in het buitenland bijvoorbeeld meer dieren nodig hebt om dezelfde vlees- of melkproductie aan te houden. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Heldens. Dan ga ik naar de heer Hermans.

De heer Hermans (PVV): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, we zijn allemaal trots op ons Limburgse land. Daarom kan ik me ook zo goed vinden in datgene waar de heer Nijskens mee begon, dat we hier allemaal voor hetzelfde zitten. Dus daar gaat het hier niet om. Het is alleen, de heer Bosch, mijn collega, en ik, we hebben dus vanmorgen die informatiesessie gemist. Dus het kan zijn, we hebben nog wat vragen, dat er een dubbeling in zit. Maar dat risico wordt even genomen. Wat vragen naar aanleiding van dit heel uitgebreide stuk. Waarom is er bij de transitie van de landbouw voor gekozen om bevordering van innovatie en de ontwikkeling van nieuwe agrarische concepten onder te brengen bij het beleidskader Werken aan een toekomstbestendige economie? Terwijl nu in dit kader de landbouw een centrale plek in de transitie van het landelijk gebied wordt toegedicht. Waarom die splitsing? Dan is er nog, wat ik begrepen heb, bij dat kader van de economie een Blijversbudget, wat volgens mij ook betrekking heeft op de agrarische, in ieder geval de ondernemers in die sector. Waarom zit dat daar, en niet hier? Dan worden er een aantal programma's genoemd. Een structurele verhoging van het budget voor landschapsbeheer. Het Blijversbudget, zoals ik daarnet zei. Het Aanvalsplan Waterkwaliteit, wat nieuw is. En het Masterplan Bodem, wat ook nieuw is. Kunt u enigszins aangeven welke kosten hiermee gemoeid zijn? Ik kan ze niet herleiden uit het stuk zelf. Dan, op verschillende pagina's van dit beleidskader wordt gesteld dat er grensoverschrijdend wordt samengewerkt. En dat het College het voortouw zal nemen om partijen bijeen te roepen om afspraken te maken, of in ieder geval tot afspraken te komen. En dan heb ik vanmorgen begrepen van iemand die er wel geweest is, dat dat nog niet zoenderend loopt op Europees niveau. Dus daar graag toch een beetje concreet tekst en uitleg over, van: wie zit daarin, in dat overleg? En zijn daar verslagen van? Wat wordt bedoeld met: 'toevoegen van leefgebied brengt vergunningverlening weer op gang'? Het staat ook ergens in het stuk. In het stukje over bescherming en staat van instandhouding ten gunste van biotopen. Dus, wat wordt bedoeld met: 'toevoegen van leefgebied brengt vergunningverlening weer op gang'? En pagina 29, de voorlaatste bullet. Kan de Gedeputeerde of iemand anders mij uitleggen wat hij daarmee bedoelt? 'Naast de groenblauwe mantel en de bufferzones tegen verdroging zullen we ook in de freatische grondwaterbeschermingsgebieden zoveel mogelijk groene opgaven laten landen, indien nodig aangevuld met maatregelen tegen uitspoeling van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen.' Wat bedoelt u daar nou mee? 'Alternatieve teelten kunnen voor een deel de plaats innemen van gangbare teelten. En hiermee bijdragen aan ecologische doelen...' En daar staat echt: '...mits dit een goed verdienmodel oplevert.' Voorzitter, wat gaat nu voor? Dat verdienmodel? Of die ecologische doelen? En hoe moet ik dat nou zien? Heeft dat betrekking op het feit, wat er ook staat, dat de landbouw een bijdrage kan leveren aan duurzame energie, en opwekking dus van die duurzame energie? Hoe moet ik dat zien? Zonnepanelen, of ...teelt [0:51:05], of weet ik veel? Graag een uitleg erover. Dan, dat zie ik in het hele stuk: als een rode draad door dit beleidskader loopt financiering vanuit het rijk. Veel van de in dit stuk vermelde ambities vallen of staan met deze bijdrage. Graag zouden wij een lijst willen zien met ambities die hier worden uitgesproken die niet kunnen worden waargemaakt als de gelden daarvoor vanuit het rijk niet worden uitgekeerd of toegezegd. Dan tot slot voorzitter, waarom gaat het college op korte termijn nieuwe waardenetwerken opzetten op het gebied van gewasbeschermingsmiddelengebruik, terwijl de regelgeving daarvoor volgens mij ligt bij het Rijk of bij Europa? En nog even terug naar het begin. Ik vond het wel grappig, daar begon het hele stuk mee, daar werden we mee geconfronteerd. Tweede bladzijde, ja. Ik denk dat dit aangepast moet worden: 'Als het gaat om strafrechtelijke handhaving is

die primair gericht op het tegengaan van stroperij door de provinciale bewoners.' Dat staat hier: stroperij door de provinciale bewoners. Is dat zo, of...? Ik denk dat dat veranderd moet worden, die zin. Daar wou ik het bij laten, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Hermans. En nu wil ik even een punt van orde maken. Het warm eten staat klaar. Als we deze ronde afmaken, dan staat het een half uur te pruttelen. Dus ik stel voor dat we nu even deze eerste termijn van uw commissie een half uur schorsen en even gaan eten. En dan verdergaan. Akkoord? Dan krijgt u in elk geval vers, warm eten. Dan schors ik bij deze de vergadering tot 18:05 uur.

[SCHORSING]

De voorzitter: Dames en heren, wij gaan weer starten. De schorsing wordt opgeheven. Excuses voor mijn gehoest, maar ik heb net geconstateerd dat ik waarschijnlijk een beetje allergisch ben voor mijn buurman. Dus mocht ik weglopen, dan heeft dat met hem te maken en niet met u. Wij gaan gewoon door waar wij gebleven waren en dat was bij de PvdA, mevrouw Schuurung.

Mevrouw Schuurung (PvdA): Ja, dank u wel voorzitter. Qua toon en ook in de tekst zie ik en voel ik de balanceeroefening die we met elkaar moeten uitvoeren. We willen heel veel, we moeten ook heel veel en dat knelt op meerdere punten. De doelen uit het coalitieakkoord kunnen wij uiteraard ondersteunen, maar ik wil me wel aansluiten bij de opmerking van de heer Nijskens: deze behoeven verdere uitwerking, om duidelijk te maken wat onze impact kan zijn. En over die uitwerking heb ik toch nog wel een aantal opmerkingen. Om te beginnen, bij de inhoudelijke scope wordt al aangegeven inderdaad dat het beleidskader kan worden aangepast bij de midterm review en dat is inderdaad bij dit kader wellicht nog wel meer nodig dan bij de meeste andere, omdat natuurlijk ontzettend veel nog een beetje in de lucht hangt. Ik hoop dat de Gedeputeerde ook als er eerder duidelijkheid komt inderdaad bij ons terugkomt, maar ik had ook nog wel een vraag over die midterm review: wanneer wordt deze uitgevoerd? Is dat al bekend? Want de helft van de periode is over een jaar, dus dan is er ook niet zo heel veel uitvoeringstijd meer, en wanneer komt het dan naar de Staten en wanneer is duidelijk of er dan inderdaad ook wijzigingen in het kader of in de budgettering plaats moeten vinden? In het hoofdstuk over wat we willen bereiken wordt al helemaal aan het begin aangegeven dat we een vitaal landelijk gebied willen realiseren waarin de mens met een goed toekomstperspectief kan leven en werken en de natuur, de bodem en het water in goede staat zijn gebracht. Dat is ook zo'n prachtige zin waar je het niet echt mee oneens kunt zijn, maar heel veel factoren die daarvoor nodig zijn die schuren en die zijn ook niet altijd eenzijdig te duiden. Er wordt onder andere gesproken over draagkracht in de samenleving als een soort van grensfactor, maar ook de wettelijke normen en het omgevingsbeleid. En ik vroeg me af of de Gedeputeerde al wat verder kan duiden hoe deze zich dan tot elkaar dienen te verhouden, als dit soort zaken gaan schuren. Want ik denk dat die prioritering, waar inderdaad om gevraagd wordt, daarom gaat en het is een puzzel die tegelijkertijd in elkaar moet klikken, maar we zien ook allemaal dat dat aan alle kanten kraakt. Dus ik kan me voorstellen dat er wel bepaalde punten zijn waar wij harder op willen duwen of aan willen trekken dan andere. Als ik naar de doelenboom kijk dan zie ik nog steeds heel veel doelen die niet gekwantificeerd zijn en ik begrijp uit de oplegger van het stuk ook dat dit bewust gebeurd is. En er wordt aangegeven dat bij de Voorjaarsnota hier een specificatie over komt. Ik vraag me af of deze ook nog vooraf naar de commissie komt, of we die nog apart gaan bespreken, want ik denk dat veel doelen zoals ze nu geformuleerd zijn echt straks om discussie gaan vragen. Wanneer is een vergroting substantieel? Wanneer is een bijdrage betekenisvol? We ondersteunen initiatieven, maar bij hoeveel of wanneer zijn we dan tevreden? Hoeveel verbetering of vermindering verwachten we? En dan vooral inderdaad hoe wij als PS straks de voortgang kunnen monitoren en kunnen controleren of we volgend jaar,

bijvoorbeeld bij die midterm review, staan waar we willen staan ten opzichte van het resultaat dat we willen behalen. Ik maak me daar wel nog een beetje zorgen over als ik kijk naar de formulering, dus wellicht dat daar nog wat meer toelichting op kan komen. Een aantal concrete vragen ook nog. Als ik bijvoorbeeld kijk naar de groenblauwe dooradering, daar wordt gezegd 'we willen een stevig begin maken', terwijl er wel een aantal budgetten specifiek genoemd worden; het ANLB, de Subsidieregeling landschapselementen en LPLG-middelen. En is het inderdaad op basis van deze budgetten niet mogelijk om een inschatting te maken hoeveel van die dooradering we in deze periode kunnen verwachten bijvoorbeeld? Als het gaat om water, dan komt de deadline van de Kaderrichtlijn Water ook deze periode dichterbij. Er wordt aangegeven dat we niet verwachten dat we alle maatregelen op tijd kunnen nemen. Kan nog duidelijk worden aangegeven waar dan die bottleneck zit? Welke maatregelen kunnen we niet gaan halen? Verandert dit als we het budget vergroten? En wat zijn ook de consequenties van wat er gebeurt als we dingen niet halen?

Als het gaat over ... Er staat in het stuk dat we rond Natura 2000-gebieden en rond drinkwaterwinningen en in beekdalen zelf aan de slag willen met regelgeving rondom bemesting en gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, mits het Rijk zorgt voor perspectief voor de agrarische bedrijven in deze gebieden en de financiële middelen. Wat voor perspectief verwachten we van het Rijk, voordat we hiermee aan de slag willen gaan?

De voorzitter: Kunt u langzaam gaan afronden?

Mevrouw Schuuring (PvdA): Ja, het is lastig om dit allemaal zo erin te zetten. De laatste vraag gaat over grondwater: de provincie Brabant heeft een plafond ingesteld voor onttrekkingen uit de Roerdalslenk. Waarom doen wij dat niet, waarom sluiten we daar niet bij aan? Als we de voorraad gelijk moeten houden, mogen we uiteindelijk toch niet meer onttrekken dan dat er wordt toegevoegd? Wanneer komt het moment dat we hier hardere afspraken over gaan maken? Dan houd ik het hierbij even.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik naar mevrouw Wesseling.

Mevrouw Wesseling (D66): Dank u wel, voorzitter. Tijdens de eerste bespreking gaf D66 eigenlijk al aan dat de doelen in het beleidskader nog veel te vaag zijn en het kader nog veel te veel in de kinderschoenen stond. Helaas zie ik ook in deze versie daar nog weinig verbeterpunten in en ik sluit me aan bij de woorden van mevrouw Waajen dat het onduidelijk is wat we hier nu eigenlijk precies met elkaar gaan besluiten. En ook wat D66 is zo'n midterm review daarom heel wenselijk. Het blijft met name bij wat vage ambities en wat mooie woorden, het gaat steeds over het verbeteren van. Wanneer we bijvoorbeeld kijken naar doel 4, het verbeteren van de bodem, staat er letterlijk: aan de hoogte van de opgave willen we ons nog niet op voorhand verbinden. Maar wat zijn we dan eigenlijk aan het doen met dit beleidskader en hoe kunnen we goed beleid maken dat ook controleerbaar is voor PS, als het alleen maar bij dit soort woorden blijft? En ook eigenlijk voor doel 1 en 3 zijn geen concrete kwantitatieve doelen gesteld. Doel 3 betreft dan ons watersysteem, waarbij het belangrijkste wettelijk bepaalde doel de Kaderrichtlijn Water is. Mevrouw Schuuring benoemde het net ook al, bij het beleidskader wordt nu gesteld dat we die doelen van de Kaderrichtlijn Water niet gaan halen. Naast dat het belangrijk is om te weten welke doelen we niet gaan halen, is het vooral ook belangrijk om in het beleidskader inzichtelijk te maken welke doelen we wél behaald willen hebben in 2027. Want nogmaals, dan is voor ons ook controleerbaar of we de juiste beleidsmaatregelen uiteindelijk genomen hebben, of we die doelen wel hebben behaald. Daarom mist in het stuk echt nog te veel samenhang met die Kaderrichtlijn Water en ook die natuurdoelenanalyse, die vanochtend werd behandeld. Ik kon er vanochtend helaas zelf niet bij zijn, bij de LPOG-infosessie omdat ik twee andere commissies had waarbij ik aanwezig moest zijn, maar gelukkig waren twee van mijn fractiegenoten er

wel bij. Tijdens die infosessie LPOG werd ook gesproken over de natuurdoelenanalyse, waaruit bleek dat 80% van de Limburgse natuur niet voldoet aan de gestelde doelen. Onze natuur is er gewoon heel slecht aan toe en daar kwam ook uit naar voren dat we nu echt verantwoordelijkheden moeten nemen voor die Limburgse natuur en niet moeten wachten met maatregelen totdat verslechtering optreedt. En soms lijkt het er ook op ...

De voorzitter: Mevrouw Van der Pol.

Mevrouw Van der Pol (BBB): Mevrouw Wesseling, weet u ook wat de staat van de natuur is van de andere provincies?

Mevrouw Wesseling (D66): Ik zou heel graag hier in deze Provinciale Staten vooral willen kijken naar welke doelen wij voor onszelf hebben gesteld en wat wij moeten doen om die doelen te behalen. Om ons alleen maar te gaan vergelijken met andere provincies en bijvoorbeeld met het vingertje wijzen van 'die provincie doet het nog slechter', heeft wat mij betreft niet heel veel zin.

Mevrouw Van der Pol (BBB): Ik neem aan dat dat een nee is? De rest van de provincies zijn in ieder geval bijna nog slechter. Dus kijk, we kunnen zeggen 80% is slecht, maar er zijn heel factoren die daarop van toepassing waren. Dus ja, ik kan wel proberen de presentatie te herhalen, maar...

Mevrouw Wesseling (D66): Ja, maar als ik thuiskom en tegen mijn moeder zeg dat ik een 4 had voor mijn proefwerk, maar de rest van de klas een 2, dan krijg ik alsnog geen aanmoedigend gejuich van 'wat heb jij het goed gedaan'. Mijn moeder zei altijd: je moet kijken naar jezelf en je eigen prestaties proberen te verbeteren. Dus die opdracht zou ik heel graag willen meegeven aan het College. Over natuurbeheer; soms heb ik het idee dat we met name aan het wachten zijn op die middelen van de rijksoverheid. Dat is logisch, want het gaat om heel veel geld wat heel essentieel is voor die verbeteringslag, en tegelijkertijd moeten we ook ... Het is een provinciale kerntaak en we moeten daar ook onze eigen doelen in durven te stellen en die uiteindelijk, desnoods met zo veel mogelijk van onze eigen middelen proberen waar te maken. Dat mag wat D66 betreft dan ook geld kosten. En ik vond het nog even niet helder genoeg in het stuk terugkomen op welke middelen we nou exact nog wachten en welke middelen we daar zelf ook in willen investeren, dus misschien kan de Gedeputeerde dat ook nog even helder schetsen.

De voorzitter: Mijnheer Nijskens.

De heer Nijskens (VVD): Mevrouw Wesseling doet een interessante stelling, maar als nu hier een meerderheid is om die doelen juist naar beneden bij te stellen? Dan stellen we onze eigen doelen, maar ik denk niet dat dat uw bedoeling was.

Mevrouw Wesseling (D66): Ik weet niet of het nog haalbaar is om de doelen die we ooit gesteld hebben per se te bereiken, zeker als het rijksoverheidsgeld zou achterblijven. Idealiter zou ik dat wel willen, maar ik weet niet of dat realistisch is. Dus ik denk dat we daar wel realistisch naar moeten kijken, zo ook bij die Kaderrichtlijn Water waar eigenlijk nu al gesteld wordt dat het bijna onmogelijk gaat zijn om die nog behalen. Ik denk dat we dan vooral moeten kijken naar wat wel haalbaar is. En wat in dit stuk nog ontbreekt is de doelen die we wel voor onszelf stellen. Even kijken, waar was ik? Ik begrijp dat we vervolgens in het LPOG met name terug gaan komen op hoe we dan concreet die doelen gaan behalen, maar voor mijn gevoel missen we nu nog wat ons concrete en kwantitatieve doel is. Dat mist echt op verschillende punten nog en ik zou het heel zonde vinden als we dat

helemaal achterwege laten in dit stuk. Dus daar wilde ik eigenlijk toch nog een oproep doen bij de Gedeputeerde, om echt nog een verbeterslag in het beleidskader te maken. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Erkamp.

De heer Erkamp (50PLUS): Dank u wel, mevrouw. Voorzitter, zoals u wellicht weet is 50PLUS vertegenwoordigd in het Waterschap Limburg. Onze Statenfractie heeft met hen overleg, jammer genoeg is het niet gelukt om met elkaar te spreken over het beleidskader Perspectief voor landelijk gebied. Het 50PLUS-verkiezingsprogramma Waterschap Limburg heeft de titel Het roer moet om. Ik zal u een aantal speerpunten uit het programma citeren. Bij waterveiligheid zijn dat voor 50PLUS Waterschap onder andere dat de hoogwaterbescherming tegen overstroming van de Maas, de zijrivieren de Roer, de Geul en waterafvoerende beken absoluut topprioriteit heeft, dus het drogevoetenprincipe. Dat Hoogwaterbeschermingsprogramma Limburg wordt versneld, het Programma Waterveiligheid en Ruimte voor Limburg wordt met grote voortvarendheid uitgevoerd voor een waterrobuust Limburg. Bij schoon water zijn dat voor 50PLUS Waterschappen onder andere het programma Water in Balans, dat heeft ook prioriteit. Zeker waar het droogtebestrijding en biodiversiteit, beter maaibeheer van de oevers betreft. De Kaderrichtlijn Water voor waterkwaliteit voor Limburg wordt aangepast aan de norm van België en Duitsland. Dat bij de zuivering alle drugs, geneesmiddelen, microplastics uit afvalwater worden verwijderd en het gezuiverd water wat dan beschikbaar komt voor onder andere landbouw. Na het lezen van dit beleidskader zou een voorzichtige conclusie kunnen zijn dat GS het 50PLUS verkiezingsprogramma waterschap heeft gelezen, want vele beleidspunten zijn herkenbaar. Voorzitter, het hoogwateroverstroming moeten omhoog, voor het Heuvelland Zuid-Limburg geldt nu een normering van 1 tot 25, dat betekent dat zodanig uit voorzorg beschermingsmaatregelen worden getroffen dat men bereid is in een overstroming te accepteren in eens per 25 jaar. Het risico van wateroverlast is niet langer aanvaardbaar, dat moet omhoog naar 1 tot 100. Zo ook alle betrouwbare gebieden in Limburg en cultureel erfgoed. Voorzitter, op bladzijde 47 staat dat de Provincie verantwoordelijk is voor het vaststellen en normering tegen wateroverlast. GS spreekt over risicogestuurde normeringen. In het coalitieakkoord op bladzijde 106 is opgetekend dat thans de norm voor waterveiligheid en Limburgse Maasvallei met een overstromingsrisico van 1 tot 100, normering 1 tot 100 conform de Waterwet. Tot zover mijn eerste termijn.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Erkamp. Mevrouw Mertens.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Dank u wel voorzitter. Veel van de zorgen die wij hebben, of ja, zorgen is misschien een groot woord, maar van de bedenkingen die wij hebben bij dit kader zijn al door meerdere partijen benoemd. Maar desalniettemin wil ik heel graag beginnen met een compliment en een woord van dank aan het College, want de suggestie die ik de vorige keer gedaan heb bij de sonderende behandeling ten aanzien van het concretiseren van het doel natuurinclusieve landbouw, is opgenomen in de doelenboom, waarvoor dank. Maar ja, de rest van het kader – en ik heb het in de pauze al met een aantal collega's besproken – heeft mij deze week ontzettend beziggehouden. Ik heb geprobeerd er wat van te maken, om het te kunnen begrijpen wat er nu precies staat en dan gaan het er niet om dat ik de zinnen die er staan niet begrijp, maar uiteindelijk waar we naartoe gaan, waar de financiën vandaan komen, hoe we die gaan besteden, dat dat eigenlijk niet duidelijk is. Dat hebben een aantal collega's, wat ik al zei, ook benoemd. Laat ik het met een metafoor zeggen die heel toepasselijk is voor het weer van deze week en de activiteiten die je daarbij zou kunnen doen. Het is eigenlijk net zoals dat je bijvoorbeeld op een dag zoals afgelopen dinsdag, het was heerlijk weer, dan denk je bij jezelf: wacht eens even, als het nu komend weekend ook nog zulk mooi weer is, dan heb ik eigenlijk wel heel veel zin om een tochtje op de racefiets – ik dan hè – in het Heuvelland te gaan

maken, om lekker te genieten van die heggen, graften, poelen, die uitzichten. Op de helft stoppen bij een café waar ze een heerlijke lunch verzorgen en dat ik dan 's avonds lekker gesport heb, dat ik thuiskom en terug bij mijn man en kinderen ben en dat ik dan denk van: hè, wat heb ik dat toch goed gedaan vandaag. Maar dat ik dan vervolgens op de Buienradar kijk en zie van, maar wacht eens even, die dag dat ik vrij heb gaat het veel slechter weer zijn, gaat het harder waaien, gaat het regenen of gaat er af en toe een bui vallen en gaat het een paar graden kouder zijn. Dan zijn er twee dingen die ik kan doen. Ik kan bij mezelf denken: ik pak dat regenjack, ik pak dat windjack, ik trek die andere kleren aan en ik ga er helemaal voor, want dan heb ik lekker gesport en dan heb ik toch lekker gefietst, of ik kan gewoon thuis blijven zitten op de bank - ik zie de heer Theuns kijken – maar dan heb ik niks gedaan en dan heb ik niet van dat heerlijke landschap genoten. En ik zou het College willen oproepen, want dat is in feite wat het hele kader bij mij oproept: er staan zo veel mooie dingen in, maar tegelijkertijd staan er ook heel veel dingen in waaruit blijkt dat we die fietstocht toch niet gaan doen, dat we die mooie dingen niet met zijn allen gaan doen. Ik zou het College toch willen oproepen om te kijken wat we wel kunnen gaan doen. Dat is enerzijds ook omdat we het belangrijk vinden dat wij die maatregelen gaan nemen, maar anderzijds denk ik ook bij mezelf: ja, laat ook aan het Rijk zien dat we het hier in Limburg serieus menen en dat wij onze taak op ons willen nemen om die vooruitgang te boeken, om die problemen aan te pakken waar we hier tegen aanlopen in het landelijk gebied. Dat gezegd hebbende, heb ik ook nog een paar vragen. Misschien komt dat omdat ik door de bomen het bos niet meer zie, in ieder geval in het kader, maar help mij dan graag beste Collegeleden. We hebben vanochtend gehoord over de inspoeling van meststoffen; wat doen we hier in de kader aan? Daarnaast vroeg ik mij ook af, als GroenLinks vinden wij het heel belangrijk om pesticidgebruik naar beneden te brengen; wat doen we in dit kader hieraan? Het gesprek met het buitenland, volgens mij staat het wel in het kader maar het is vanochtend ook nogmaals benoemd. Ik heb ook gevraagd of er ook een mogelijkheid is om samen te werken, grensoverschrijdende samenwerking tussen ecologen van ons en ecologen in het buitenland, om te kijken naar die natuurdoelanalyses en op die manier een beter inzicht te krijgen. Is dat iets waarmee we hier misschien toch aan de slag moeten gaan, om ervoor te zorgen dat we een beter inzicht krijgen in hoe die natuurlijke systemen werken en waar de problemen zitten? Er was eerder vanmiddag een spreker, over het Hof van Weleert. Dat ging over een vergunning die men niet kreeg en waarvoor de Provincie nee heeft gezegd. Wij vroegen ons af waarom de Provincie nee heeft gezegd, want het leek eigenlijk wel een heel mooi initiatief te zijn waarvan we in de pauze samen zeiden van: ja, dat was eigenlijk wel iets dat op de lijst van de koploperprojecten had kunnen staan. Daarnaast heb ik ook een technische vraag gesteld, dank aan de heer Nijskens om mij daar nog op te wijzen. Ik had een technische vraag gesteld en in de beantwoording wordt specifiek benoemd: Roerdalen € 1,17 miljoen subsidie. Kan verduidelijkt worden waar die naartoe is gegaan? Want het verhaal van de heer Nijskens daarover heeft mij wel getriggerd. En tot slot, en dan kom ik weer terug naar het kader zelf: daar staat een stukje over stapeling van functies. Bij stapeling van functies denk ik dan bij mezelf: dat gaat over stapeling van woningbouw, zeg met energie, dus van die functies die je graag gestapeld wilt hebben. Maar in het stuk gaat het over stapeling van natuuropgaven en dat vind ik raar. Misschien dat u daar dus wat meer helderheid over kan geven, want de bedoeling is toch uiteindelijk dat wij onze opgaven die er liggen gaan oppakken, allemaal, en dat we samen dan meer natuur, mooier landschap krijgen en dat het niet de bedoeling is dat die dan gecomprimeerd worden. Dus misschien dat u daar wat duidelijkheid kan geven. Dat was het, mevrouw de voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Kuiper.

Mevrouw Kuiper (SP): Dank u wel, mevrouw de voorzitter. Wij staan in Limburg voor grote opgaven in het landelijk gebied. Binnen het kader wordt een aanzienlijk budget besteed aan landbouw. Dit roept bij de SP de volgende vragen op. Is het bevorderen van innovatie en ontwikkeling van nieuwe

agrarische concepten het doel, of werken we aan samenhang met natuur- en landschapsherstel en sociaal-culturele opbrengsten? Maatregelen die we bij de ene opgave nemen, kunnen de andere opgaven ook meteen versterken. En hoe wordt deze afweging gemaakt? Wordt er op bedrijfsniveau besloten of wordt er gekeken naar meerdere ruimtelijke schalen? Het is ook belangrijk om andere belanghebbenden, zoals ecologische en gezondheidsorganisaties bij deze afwegingen te betrekken. Hun kennis en input zijn onmisbaar bij de schaalvergroting bij de duurzame landbouwtransitie. Een andere belangrijke uitdaging is de maatschappelijke opgave voor Limburg. Is er een duidelijk schema waarin de internationale verplichtingen, de huidige tekortkomingen, de beleidsdoelstellingen met tijdschema en de uitvoeringsmaatregelen met tijdschema vermeld staan? Het hebben van een concreet overzicht zou helpen bij het efficiënt monitoren van het beleidskader en het uitvoeren van de midterm reviews. Helaas is er momenteel weinig financiële ruimte voor landschap en leefbaarheid. Het is te hopen dat het Rijk hierin bijdraagt, anders zal de leefbaarheid niet de aandacht krijgen die het verdient. Met name de vervuiling van het landschap met gebouwen die niet passen in de omgeving blijft een punt van zorg voor de SP. Blokkendozen in het landelijk gebied en de versterking en verstedelijking van Limburg neemt toe. Ook een zogenaamd stiltecentrum van 15 meter hoogte wordt als ontsierend ervaren, waardoor de kwaliteit van het landelijk gebied afneemt. Hoe verhoudt zich dit tot de versterking van de Limburgse natuur en landschap en welke acties komen er vanuit dit kader om het tijt te keren? Het is voor ons belangrijk dat de vervuiling ook op internationaal niveau aangepakt wordt. Lozingen uit het riool door buurlanden vervuilen delen van Limburgs water, zoals de Geul. Aangegeven wordt dat de Provincie in gesprek is met buurlanden. Hoe ver en concreet zijn die gesprekken? In de Voer is de waterkwaliteit slecht en dit gaat over in de Maas, een oppervlaktewater dat steeds vaker als drinkwater wordt gebruikt. Een ander samenhangend punt zijn de lozingsvergunningen, met grote impact zoals die voor Chemelot bijvoorbeeld. Als Gedeputeerde Staten daar geen scherpere keuzes in gaat maken, dan is elke aanpak bij voorbaat gedoemd te falen. Hoe gaat u daar deze periode concreet mee om? Wat betreft de aanpak van de vervuilde bodem: kunnen we hier voortbouwen op werk dat in het verleden is gestart? Denk hierbij aan het opschonen van vuilstort, het aanpakken van vervuiling door pesticiden en residuen van overtollige mest zoals ammoniak in de bodem en bodemwater. Door deze projecten die in het verleden gestart zijn effectief door te zetten, hoeven we geen tijd te verspillen aan pilotprojecten en daardoor weer te vertragen. Helaas zijn er ook voorbeelden van maatregelen die goed bedoeld zijn, maar niet echt vooruitgang opleveren. Een voorbeeld hiervan is het uitkopen van een rundveebedrijf in Eckelrade, waarvoor in de plaats een recreatiepark met huisjes is gekomen. Het grootste deel van het land is echter overgegaan van intensieve beweiding naar akkerbouw, wat gepaard gaat met het gebruik van pesticiden en intensieve bemesting. Hierdoor is de beoogde transitie naar minder stikstof en vervuiling niet gelukt. Met deze aanpak doen we onze agrariërs en onze natuuropgave geen plezier. Hoe brengt u daar verbetering in? Tot slot de doelen uit het coalitieakkoord. Hoewel deze doelen worden genoemd in het kader, zien wij geen concrete meetbare resultaten waar we naar kunnen streven. Wat is de nulmeting of benchmark hierbij? Er zijn tal van kennisinstellingen die objectieve, haalbare doelen kunnen aandragen; waarom maken wij daar geen gebruik van? En het is belangrijk dat de Provincie samenwerkt met gemeenten, ecologische en gezondheidsorganisaties om op alle niveaus meetbare resultaten te behalen. Wij kijken uit naar de richtinggevende beleidsbrief van de Provincie. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Kuiper. Daarmee zijn wij aan het einde van de eerste termijn van de commissie. Dan ga ik nu het College. Het College heeft ongeveer een halfuur, voor u drieën samen. Ik ben daar een beetje streng in, ja ja, we willen ook nog op tijd naar bed vanavond. Ik geef het eerst het woord aan de heer Faassen.

Gedeputeerde Faassen: Dank u wel, voorzitter. Ik wil op de eerste plaats de inspreker bedanken die inmiddels verdwenen is. Volgens mij is hij er niet meer, toch? Nou, toch mijn dank, dan is dat for the record. En verder wil ik jullie bedanken voor de complimenten die jullie gemaakt hebben voor het beleidskader, wat toch op vrij korte termijn aangepast is na de vorige sonderende sessie, kan ik jullie zeggen. Want dat lijkt een lange periode, maar bij ons zat daar echt een week of zo tussen voor hij naar GS ging. Dat gold voor allemaal, dus ook daar dank en de ambtenaren die dat op die korte termijn geprobeerd hebben, al jullie vragen en opmerkingen daarin te verwerken en die vervolgens goedgekeurd zijn door GS. En voorzitter, ook dank aan jullie, dat jullie je wederom verdiept hebt in dit beleidskader. De importantie, want soms wordt gezegd 'wat beslissen we hier nu eigenlijk?', maar we beslissen natuurlijk over een aantal dingen. Een stukje landbouw, een stukje water, daarom zitten we hier ook met ons drieën. Dus ik ben me welbewust van het belang van dit beleidskader en ik wil jullie eigenlijk aan het begin van mijn beantwoording ook meenemen in mijn eigen gedachtegang. Ik deel jullie zorgen over: wat is nou concreet in dit ... Wat staat hier nou eigenlijk in dit beleidsplan? Wij hebben dat geprobeerd te verwoorden. Het is een ambitie, want iemand zei: wat staat hier nou? Maar alles begint met een ambitie. En die ambitie is voor een gedeelte ingevuld met de dingen die we al doen, ik kom daar dadelijk op terug. En een andere is dat we natuurlijk in een transitie zitten met het Rijk, we gaan een nieuwe regering krijgen en die gaat waarschijnlijk ook andere doelen stellen en andere middelen ter beschikking. Dus dat zicht op die transitiefondsen, en misschien een metafoor, die pot met goud aan het einde van de regenboog die ons misschien heeft verblind aan het begin, die zie ik op het moment toch wat donker in. Het is gewoon afwachten wat we daar van het Rijk concreet krijgen. Dus ik stel dan ook voor, want jullie hebben een aantal keren gezegd, die midterm review die stond er als dat nodig is. Jullie hebben gelijk, die is nodig, die concrete datum die staat nog niet. Ik denk, voordat we een concrete datum voor die midterm review hebben, stel ik persoonlijk voor dat ik bij jullie terugkom als ik meer van het Rijk weet. Als ik weet hoeveel middelen daar tegenover staan, dan kunnen we dingen ook concreet maken. Dus mij lijkt dat ook het moment om wat jullie nu misschien... Jullie hebben het niet zo gezegd, maar misschien toch een wat wazig beleidskader, om dat concreter te maken. Dus dat is eigenlijk mijn voorstel aan de voorkant, om dat aan jullie mee te delen, dat ik terug kom op het moment dat we meer zekerheid hebben vanuit het Rijk. Dan kunnen jullie daar nog een keer kritisch op schieten, maar dan hebben we ook wat om op te schieten, zou ik zeggen. Dus dat vooraf. **Dus: voor een midterm review een eerdere review zo snel als we zicht hebben op een nieuw beleid vanuit de overheid.**

Dan wil ik even ingaan op de zaken die hier belicht zijn. Ik begin bij de BBB, die ons met name de bladzijde zelfs noemde waar de partij moeite mee heeft. Ik heb die ook nog eens bekeken en we hebben die hier ook gezamenlijk nog een keer bekeken. Ik denk dat de wijze waarop die geformuleerd is, dat daar misschien een verduidelijking voor nodig is en dat gaan we dan ook doen. We gaan die verduidelijking maken. Met name uw punt, wat mij raakt, is het feit dat het onrust veroorzaakt en nog meer onzekerheid. Dat mag het niet zijn. Het beleidskader is dan misschien niet helemaal concreet, maar het kan niet zo zijn dat het tot nog meer onzekerheid en ongerustheid leidt, **dus dat gaan we verduidelijken, zodat we beter kenbaar maken wat we daar bedoeld hebben.**

Verder hebben we gesproken over die externe saldering. Daarvan is het duidelijk dat we daar op dit moment naar maatwerk zoeken. U hebt gesproken over die externe saldering met die hexagonalen, waar je kunt kijken: waar is het meer, waar is het minder? Dat is eigenlijk van zaak tot zaak dat we dat concreet kijken. Wij kijken nu met 50% saldering, soms tijdelijk, soms langdurig, om zaken voor elkaar te krijgen. Wij willen in Limburg de voortgang niet stoppen, in Brabant is geen vergunningverlening meer mogelijk en wij proberen daar toch op een concrete manier invulling aan te geven en daar gaan we dan ook mee door. Dus we willen geen generiek beleid op dit moment voor die externe saldering, maar we willen kijken van zaak tot zaak en dat is wat we doen.

Dan was er ongerustheid over die Lbv en Lbv-plus regeling, wat daarna met die invulling gebeurt na die opkoopregeling. Dat heeft onze aandacht, ook richting de gemeenten. Daar kan dadelijk misschien

nog een stukje toelichting op, er zijn contacten met die gemeenten, we bieden ook aan om dat te ondersteunen eventueel vanuit de Provincie. We zien dat natuurlijk in sommige dorpen, daar gaan we echt een kaalslag krijgen als daar de veehouders verdwijnen – het zijn met name de veehouders. Dat geeft natuurlijk enorme maatschappelijke consequenties, daar zijn we ons van bewust en daar kijken we ook naar als GS.

Verder hebben we gesproken ...

De voorzitter: Momentje, mevrouw Mertens.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Sorry, ik was nog even aan het nadenken over hetgeen u zei over geen generiek beleid maken, ook ten aanzien van het extern salderen toch?

Gedeputeerde Faassen: Ja.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Maar vanuit juridisch oogpunt biedt generiek beleid maken juist wel weer houvast voor de mensen die hiermee te maken gaan krijgen. Dus is het dan vanuit dat oogpunt, zeker als beleidsmaker, dan niet beter dat we dat doen om te laten zien hoe dat wij als overheid werken? En op die manier ook rechtszekerheid te bieden?

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Faassen: Dank voor de vraag. Voorzitter. Ik snap uw vraag ook, maar dat is op dit moment niet mogelijk. Want als er een generieke mogelijkheid zou zijn, zou de overheid die toegepast hebben, maar die zekerheid hebben we niet. Dus daar zijn we ook naar op zoek, naar die borging die die rechtszekerheid geeft. Maar die is op dit moment nog niet zeker. Waar we in principe aan werken, en dat is wat we doen, we proberen dat stikstofdeken in zijn geheel naar beneden te brengen. Daarmee voldoen we aan de eis dat we meer doen dan nodig is, als met die 70-30. Dat is één punt. En het andere is dat we ook van de overheid op een gegeven moment verwachten: wat is nou uw standpunt, generiek gezien, om extern te salderen? Ze hebben 70-30 aangehouden, dat is het punt, daarvan merken we dat het voor de rechter geen standhoudt maar nog steeds, als we 50-50 salderen, wil dat niet zeggen dat het rechtszeker is. Dat is het risico wat we nemen, maar dat geldt ook voor de andere partij die de vergunning aanvraagt. Dus die zekerheid is er gewoon niet. Dat daarover. Dan de NDA-zorgen die geuit werden naar aanleiding van vanmorgen. Ja, dat kan ik begrijpen, daar moeten we mee omgaan en zien wat dat voor uitwerking heeft. Zoals u zei, daar zijn nog een hoop onzekerheden, dat wachten voor het stuk af. Want daar werd ook duidelijk gezegd: dat moet zijn plek vinden in het nieuwe LPLG. Daar zijn we mee bezig en dat is natuurlijk ook afhankelijk van de middelen die we daarvoor beschikbaar krijgen en ook de tijd die we daarvoor gaan krijgen, om die verbetering met die gelden te gaan toepassen.

De voorzitter: Mevrouw Van der Pol.

Mevrouw Van der Pol (BBB): Zou u bij het Rijk kunnen lobbyen om die flora- en faunadatabank te openen? Dat zou zo veel meer transparantie kunnen geven en draagkracht vanuit onderop, als daar meer inzicht in komt wat daarin bepaald is.

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Faassen: Ja voorzitter, daar zijn wij mee bezig, om te kijken of we dat kunnen ontsluiten. Ik kan dat niet toezeggen, maar **we gaan daar wel aan werken en ook lobbyen richting overheid, dat dat voor iedereen inzichtelijk wordt**. Dat zal ook de transparantie ten goede komen. Met het risico dat ik niet alle antwoorden geef, maar ik denk dat jullie daarop terugkomen, wil ik dan naar de vraag van mevrouw Waajen gaan. Ik denk dat ik hem voor een gedeelte al beantwoord heb, door te zeggen dat die midterm review een voorjaarsreview wordt, hoop ik, als we een nieuwe regering hebben. Dan komen we daarmee terug richting de Staten.

Dan hebt u nogmaals gevraagd naar de onteigening, die onzekerheid daarover. Volgens mij hebben we dat vrij helder omschreven in ons coalitieakkoord. Onteigening geldt met name om natuurdoelen te halen. Daarvan hebben we gezegd: kan onteigening geen instrument zijn. Dat staat er klip en klaar. En als we wegen of kanalen of spoorwegen willen aanleggen, dan is dat onteigeningsinstrument een instrument wat we moeten hebben, want anders komen we in dit land niet meer verder, ben ik bang. Dus dat even...

Dan werd de, het is geen roze olifant maar de korenwolf te berde gebracht. Ik heb nieuws van het front. Flauw. Nee, ik ga het nog een keer proberen. Ik ben naar Brussel geweest met ambtelijke ondersteuning en het voelde als 'we komen voor de commissie'. We zaten daar, ik zat in het midden, twee ambtenaren aan elke kant, me gesterkt wetende met de vragen. Die was goed voorbereid dus daar hebben we een serieus gesprek gehad en daar zijn we ook wel wat wijzer geworden. En een zaak is de illusie dat wij, als we de boete betalen, er vervolgens van af zijn; dat is een illusie, want we moeten de boete betalen en we moeten er alsnog aan voldoen. Dus dat ter geruststelling, die gaat het niet worden. Maar, let wel, ze hebben ons wel een boodschap meegegeven en die is: onderzoek nou hoe het beter zou kunnen, zodat dat dier gaat overleven. Nou, er zijn voorbeelden in het buitenland, die gaan we nog bezoeken, er gaan nog wat reisbezoeken plaatsvinden. In de Elzas schijnen ze een goed fokkersprogramma te hebben, ook goede wijn. Nou, stop. Nee, ik ga ophouden, want anders wordt het een...

Mevrouw Wesseling (D66): Toch heel blij om te horen dat het zo goed wordt opgepakt en dat we nu gaan kijken hoe we hem beter kunnen beschermen. Dus daar wil ik toch nog even waardering voor uitspreken.

Gedeputeerde Faassen: U zei beter ...

De voorzitter: Dat was mevrouw Wesseling, buiten de voorzitter om.

Gedeputeerde Faassen: U legt me de woorden in de mond, maar dat heb ik nog niet helemaal gezegd. Wij gaan het tegen het licht houden, dat was de term. Nee, wij zijn samen met de ambtenaren bezig te kijken hoe we dit gaan invullen, hoe we naar dat fokprogramma gaan kijken. Ik denk dat we het aan jullie moeten kunnen uitleggen wat we doen en waarom we het doen en wat het oplevert, ook voor anderen eventueel. **Dus daar kom ik op terug. Ik ga ook geen termijn zeggen, want anders ben ik volgende week het haasje. Ik kom eerst met een mededeling portefeuille en jullie berichten over wat de uitkomst is van het gesprek in Brussel**, wat trouwens een goed gesprek was. Dus daar kom ik nog op terug.

De voorzitter: Mijnheer Roso.

De heer Roso (JA21): Nu ben ik toch wel een beetje getriggerd. Wat als we zelfs na de boete niet voldoen, wat zijn dan de consequenties? Behalve het feit dat je eigenlijk zou moeten voldoen, maar...

Gedeputeerde Faassen: Nee, zover laten wij het niet komen. Wij gaan gewoon kijken hoe we dat goed invullen, zodat we die discussie niet hoeven te voeren, laat dat duidelijk zijn. Goed, dan kom ik nog even terug op die € 2 miljoen, daar werd een vraag over gesteld, die onderbouwing. U vroeg in een paar regels ... Er werd mij gesignaleerd dat het niet één paragraaf werd maar twee paragrafen, Cecile? Dat was volgens mij wat je zei. Daar komen we op terug en daar is één belangrijk punt; wat ik zal doen, ik zal proberen die onderbouwing te geven waarom we die € 2 miljoen denken nodig te hebben. Maar een gedeelte van het geld wil ik eigenlijk nog niet onderbouwen, omdat we zullen proberen daar een verdubbelaar voor te krijgen. Dat stond ook in het coalitieakkoord, als we middelen inzetten vanuit de Provincie gaan we kijken of we daar andere middelen bij vinden, zodat we dat geld zo effectief mogelijk kunnen inzetten. **Maar daar kom ik dus in de Voorjaarsnota op terug.**

De voorzitter: Mevrouw Waajen.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Gaat u die € 2 miljoen nog verdubbelen? Of zegt u: ik heb maar € 1 miljoen nodig en die verdubbel ik zelf op een of andere manier?

Gedeputeerde Faassen: Mooie vraag. Ik begin met € 2 miljoen en probeer daar meer van te maken.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Maar dan onderbouwt u wel die volledige twee die u vraagt, neem ik aan?

Gedeputeerde Faassen: Ja, maar een onderdeel van die twee is dus een gedeelte wat we gaan inzetten om te proberen een verdubbelaar te verkrijgen. Dat was hem. Oké.

De voorzitter: Gaat u door.

Gedeputeerde Faassen: Dan heb ik nog het steunpunt, de evaluatie daarvan. Dat is vastgelegd, dat staat ook in het beleidskader. Volgens mij moest het voor half 2024, voordat we dan eind 2024 een beslissing zouden gaan nemen over hoe verder. De voorwaarden van die evaluatie zijn bekend. Er zijn drie voorwaarden blijkbaar in het verleden aan gekoppeld. Wilt u die weten? Nee, maar goed, het is gekoppeld aan de voorwaarden waarop die evaluatie plaatsvindt en naderhand komen we natuurlijk terug, willen we dat geld verlengen, op basis waarvan we dan tot een conclusie zouden komen om verder te gaan. Ik heb dat steunpunt trouwens bezocht en met name dat draagvlak van mensen onderop, met vrijwilligers, draag ik persoonlijk een warm hart toe dus ik sta daar positief tegenover. Dat zover. Dan mijnheer Nijskens, ja, ik heb uw zorgen geprobeerd weg te nemen door te zeggen dat we terugkomen...

De voorzitter: U zit op een derde van de tijd.

Gedeputeerde Faassen: Collega's. Nou, dank je wel. Ik heb geprobeerd u mee te nemen toch om dit beleidskader te behandelen, zodat we daar naderhand concreet invulling aan kunnen geven. Iets begint met ambitie, dat hebben we hier proberen op te schrijven en om het concreter te maken kom ik bij u terug. Er zijn nog wat vragen die u hebt over... Sorry?

De voorzitter: Mijnheer Nijskens.

De heer Nijskens (VVD): Ja, ik begrijp wat u zegt, maar waar het natuurlijk om gaat is waar we nu wel ja tegen zeggen. Want zo word je toch in een richting gedreven en je kunt het dan wel over die

concretisering hebben, maar tegen wat hier staat hebben we dan wel ja gezegd en daar ging mijn vraag eigenlijk over.

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Faassen: Wat we hier hebben proberen op te schrijven is dat wat we in het coalitieakkoord vastgelegd hebben, voor een gedeelte dat hier terug te vertalen in de zin van de ambitie die we hebben en welke richting we denken op te gaan, met die doelen die daar geformuleerd zijn. En de concrete financiële... Want u vraagt: waar tekenen we voor? U tekent hier voor een beleidskader wat een richting aangeeft, maar u tekent pas bij het kruisje zou ik zeggen als we de Voorjaarsnota behandelen, waar we concreet over de bedragen gaan. En volgens mij is om hierin mee te gaan in die zin ongevaarlijk, omdat we in die zin nog niets concreet vastleggen. En vertrouwen is natuurlijk ook een ding.

De voorzitter: Waarvan akte.

Gedeputeerde Faassen: Ja, sorry. Nou goed, u hebt nog iets gevraagd over emissiebeleid, emissierechten. Dat zijn echt landelijke regelingen waar wij als Provincie weinig invloed op hebben, wat niet wegneemt dat als wij bepaalde standpunten hebben – of binnen IPO of zelf – dat wij daar richting het Rijk op gaan acteren en onze initiatieven zullen ondernemen.

Er waren nog twee andere vragen maar die worden dadelijk door de anderen beantwoord.

Dan mijnheer Schoenmakers, u hebt gevraagd over de aandacht voor de Groene Brigade. Dat is terecht, die is ondergebracht bij VTA, dat hebben we ook gemeld. Verder, over die bodem zal collega Theuns nog terugkomen en de WML-invloed op het grondwater, daar zal ook de heer Theuns nog op terugkomen.

Mijnheer Roso: prioriteren, of dat kan. Dat is ook afhankelijk van de middelen natuurlijk die we gaan krijgen, dat begrijpt u. Om dat vooraf te zeggen, dat is natuurlijk heel... hoe zal ik dat zeggen?

Moeilijk, omdat we nu soms zien dat we gelden krijgen die specifiek voor een doel zijn, dan heb je weinig te specificeren. Dus dat is toch een resultante van het geld wat we van de overheid zullen krijgen, waar we het eerste aan uit kunnen geven.

Gezond verstand, staat hier, depositie buitenland. Daar kan ik nog even op terugkomen, buitenland, want dat is natuurlijk een vraag die meer gesteld is. Met Duitsland heb ik eigenlijk geen overleg, want die hebben een minimum depositiewaarde van 600 mol. Die hebben niet zo'n groot probleem als wij hebben, die hebben eigenlijk geen enkel probleem. Dus die houden eigenlijk geen rekening met ons.

Waar we wel intensief contact mee hebben is met onze Belgische en met name onze Vlaamse collega's, want die hebben een decreet aangenomen waarin ze pretenderen dat ze de helft van de stikstofemissie gaan behalen. Dat zou mooi zijn voor ons ook, want dat zou ook ons deken naar beneden helpen. Die gesprekken lopen, ik kan daar niet te veel over zeggen maar dat loopt nog niet helemaal – hoe zal ik dat zeggen – soepel. Op z'n Belgisch. Ik kan jullie illustreren waarom; met name Brabant en Zeeland hebben tegen de industrie, Ineos in Antwerpen, protest hebben aangetekend en daar zijn onze Belgische bureaus niet heel erg gelukkig mee kan ik zeggen, en dan druk ik me voorzichtig uit. Wij proberen daar een beetje de intermediair te spelen tussen Vlaanderen en onze collega's, maar daar is het laatste woord nog niet over gezegd. Dus die contacten zijn er, maar concreet is daar nog niks uitgekomen. Sorry.

De voorzitter: Mijnheer Roso.

De heer Roso (JA21): Het ging mij specifiek met name om de Meinweg natuurlijk, het industrieterrein dat eigenlijk aan de andere kant van de grens wordt gebouwd. Daar zegt u van, ik heb daar geen

overleg over. Maar ook naar de toekomst niet? Het heeft wel voor ons natuurlijk effect voor de waarden binnen de Nederlandse grenzen.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Faassen: Nou, volgens mij niet zoals bijvoorbeeld Brabant naar België kijkt, dat die dan gaan beoordelen of dat wel of niet kan. Dat antwoord moet ik u schuldig blijven, dat weet ik gewoon niet. **Dat zou ik na moeten vragen en daarop terugkomen.** Daar moet ik echt op terugkomen, dat weet ik niet. Ik vind het een terechte vraag trouwens.

De voorzitter: Kunnen we afspreken dat u daar gewoon even schriftelijk op terugkomt bij de commissie?

Gedeputeerde Faassen: Ja, dat is prima. Dan heb ik nog, even kijken, op het Blijversbudget kom jij nog terug, denk ik? Grensoverschrijdend overleg, hebben we het over gehad. Leefgebied, uitbreiding vergunnen ... O, er was een vraag waarom we leefgebied uitbreiden. Dat is, hoe dat in relatie staat tot de vergunningen op gang te krijgen. Als je bijvoorbeeld extensiveert of je maakt natuurgebieden, dan geeft dat meer stikstofruimte waardoor je dus ruimte kunt bieden aan ondernemingen die die stikstofruimte nodig hebben. Dus dat is zeg maar een deel van de opgave waardoor stikstofruimte vrijkomt, om andere mogelijkheden te creëren.

Eens even denken, wat staat er van ... Ja, dat was op zich de vraag. U vroeg een lijst van dingen die we niet gingen doen, als we het geld niet kregen. Heb ik dat goed begrepen? Ja toch?

De heer Hermans (PVV): Ambities die u nu heeft uitgesproken, in dit stuk, waarvan u schrijft: mits het Rijk bijdraagt. In het hele stuk, op zoveel pagina's staat dit vermeld, het is niet één pagina, het zit verspreid door het hele stuk. Dus daar wil ik graag eens een lijstje van. Ik kan het wel zelf gaan maken, maar daar kom ik niet verder mee.

Gedeputeerde Faassen: Dat klopt. Maar ik stel toch voor, ik kom met een lijstje op het moment dat we weten wat de Rijksbijdrage is, wat we daarmee gaan doen. Om nu een lijst te maken van iets wat je niet weet wat je krijgt, dat wordt een onmogelijke lijst, dat wordt heel lastig voor me. Ik kan u wel vermelden, op het moment dat we die Rijksbijdrage hebben, aan welke doelen we die kunnen spenderen - want daar zijn vaak voorwaarden aan - en wat we daarmee gaan doen. Dat was ook mijn voorstel, om terug te komen op het moment dat ik weet welke bijdrage we van het Rijk krijgen.

De voorzitter: Mijnheer Hermans.

De heer Hermans (PVV): Wanneer denkt u dat u dat weet? Met de review in het midden?

Gedeputeerde Faassen: Ja, als onze partijen zal ik maar zeggen, of partijen hier aanwezig uit zijn met de kabinetsformatie en er een regeerakkoord is, dan zijn we eruit,

De voorzitter: Ik zou bijna zeggen, bel vanavond allebei even.

Gedeputeerde Faassen: Mevrouw de voorzitter, ik zit hier namens GS. Dan nog... Touché. Verder, tekstuele aanpassingen, de bo's gaan niet stropen, daar heeft u gelijk in. Er staan nog wat meer tekstuele foutjes die we gaan bijstellen, dus daar komen we nog op terug. De verdere uitwerking, mevrouw Schuurman, daar komen we op terug. Ik kan het blijven herhalen, maar die invulling moet nog komen.

De voorzitter: Mevrouw Schuurding.

Mevrouw Schuurding (PvdA): Ik worstel toch nog een beetje, ik zat net ook nog even naar uw antwoorden op mijn buurman te luisteren. Ik snap wat u zegt, op het moment dat wij geld krijgen kan ik concreet aangeven waar ik dat bedrag aan kan besteden. Maar volgens mij moet het toch ook mogelijk zijn om nu te zeggen: er staan hier ambities in die afhankelijk zijn van externe financiering en om dat uit te splitsen, voor welke doelen en ambities er al geld vrijgemaakt is op dit moment en voor welke ambities er nog geld moet komen of onzeker is. Volgens mij is dat een beetje de uitsplitsing waar we naar op zoek zijn.

Gedeputeerde Faassen: Helder. Ik heb het misschien niet goed opgeschreven, maar dat is helder, want het is natuurlijk zo dat we nu al geld uitgeven. Want het wordt hier geschetst, misschien ook door mij, dat we alleen maar wachten op het geld van het Rijk, maar dat is niet zo. Wij geven structureel bijna € 60 miljoen per jaar aan onze DBO's om de natuur te onderhouden. Dus het is niet zo dat we niks doen, we doen een hele hoop. We hebben een aantal SPUK-fondsen die we gericht in moeten zetten, daar hebben jullie van gevraagd: daar wil ik een overzicht over. Dat begrijp ik, die € 58 miljoen voor die DBO's die we structureel uitgeven, staan gewoon in de begroting. En voor de rest snap ik uw vraag over de invulling van die SPUK's en daar gaan we nog een keer mee terugkomen, om dat inzichtelijk te maken. En ik weet niet of het het goede moment is in de Voorjaarsnota, om dan ook gewoon het hele financiële plaatje te laten zien, waar we geld aan uitgeven en waarvoor we het krijgen. Want dat is ook een beetje, welke gelden zijn beschikbaar? En die kunnen we pas uitgeven op het moment dat de regelingen opengaan en we daar een inschrijving voor kunnen laten doen. Dus dat is nog best lastig, om dat overzicht goed inzichtelijk te maken; **welke gelden klaar zijn [2:12:35]** en waar we het uitgeven. Maar het gaat te lang duren, begrijp ik. Is dat voldoende?

De voorzitter: Mevrouw Schuurding.

Mevrouw Schuurding (PvdA): Dank u wel. Even als vervolg daarop, want ik denk inderdaad dat in ieder geval voor ons de Voorjaarsnota een heel mooi moment daarvoor zou zijn, omdat u ook aangeeft dat u in de Voorjaarsnota de indicatoren gaat uitwerken verder. Dus op het moment dat wij daar ook vast moeten stellen hoe wij in de toekomst voortgang en resultaten kunnen monitoren en controleren, is denk ik dat overzicht wel erg prettig. Want als wij weten van, dit kan nog niet omdat er nog geen financiering geregeld is bijvoorbeeld, dan denk ik dat wij ook anders naar die indicatoren kijken dan op het moment dat het gaat om ons eigen geld wat we al uitgeven, of geld wat we al binnen hebben zeg maar.

Gedeputeerde Faassen: Helder. Maar dat overzicht gaan we dus proberen te verschaffen inderdaad bij die Voorjaarsnota.

Dan is er een vraag – en volgens mij is die gekoppeld aan mevrouw Wesseling – over die prioritering en die stapeling, daar heeft nog iemand naar gevraagd volgens mij. Nou, wat we proberen te doen, om dat concreet te maken, het is niet zo dat we het ene gaan doen en het andere laten, of dat... Het gaat erom dat als we bijvoorbeeld een beekdal moeten invullen en we hebben een Bossenstrategie en we willen een groene dooradering, bijvoorbeeld, dat we die dingen op elkaar leggen, zodat het geld wat we hebben zo effectief mogelijk kunnen doen. Dat is eigenlijk de bedoeling van die stapeling. Het is niet zo dat we dingen weg willen laten, maar dat als we concrete doelen hebben die we hebben in te vullen of die we als ambitie hebben, dat we die op elkaar leggen zodat we zo effectief mogelijk met de grond die we hebben in Limburg kunnen omgaan.

De voorzitter: Mijnheer Nijskens.

De heer Nijskens (VVD): Volgens had mevrouw Mertens wel gelijk; we proberen 3.500 hectare bos toe te voegen door daarmee de ontwikkelopgave en de groenblauwe dooradering te realiseren. Dus op die stapeling doelde mevrouw Mertens en u doet nu net alsof het geld stapelen is om alle hectares te formuleren.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Faassen: Sorry, dank u wel voorzitter. Nee, het was precies andersom bedoeld. We gaan geen geld stapelen; we gaan met het geld dat we hebben de doelen stapelen. Laat ik het dan zo zeggen. Dat was zo bedoeld.

De voorzitter: Volgens mij was mevrouw Schuuring het eerste.

Mevrouw Schuuring (PvdA): Ik heb daar even een vervolgvraag over, want ik snap heel erg dat we efficiënt willen zijn met het geld wat we hebben en dat we goede combinaties zoeken, maar ook in het beleidskader wordt duidelijk aangegeven dat het gebrek aan areaal eigenlijk een van de grootste drukfactoren is op natuurgebieden, dat het ook uit de natuurdoelanalyses komt. Is de inzet zoals neergezet in dit kader dan voldoende om dat als drukfactor aan te pakken, op het moment dat we dan alleen het NNN zien als een harde opgave en bij de rest gaan kijken wat we kunnen combineren, maar niet een volledige doelstelling al accepteren? Of is de inschatting van het College dat we daarmee een goede stap kunnen maken, maar niet het resultaat boeken waar we eigenlijk wettelijk toe verplicht zijn als het gaat om zorg voor voldoende areaal voor de goede staat van instandhouding?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Faassen: Een wettelijke verplichting is wat anders dan de ambitie en een – hoe noem je dat? – inspanningsverplichting. Dat zijn twee verschillende dingen en die spelen hier wel door elkaar. Een aantal zaken die, de doelen zijn inspanningsverplichtingen die we hebben. De wettelijke taken waar we aan te voldoen hebben, daar gaan we aan voldoen, dat is duidelijk. Maar dat is wat anders dan de ambitie die we hebben.

Mevrouw Schuuring (PvdA): Voorzitter, als ik mag?

De voorzitter: Een vervolgvraag.

Mevrouw Schuuring (PvdA): Ja. Want dat is denk ik precies het punt waar ik helderheid over zoek. De wettelijke taak is zorgen voor voldoende areaal om een gunstige staat van instandhouding te kunnen bereiken. We zien areaal als grote drukfactor, daarom geven we aan dat er areaal moet worden toegevoegd om onze wettelijke doelen te behalen. En de vraag is: op het moment dat we dus die doelen gaan stapelen, en daarmee niet alle hectares los van elkaar willen realiseren maar zeggen, we kunnen op 1 hectare meerdere doelen realiseren, of we dan gaan voldoen aan de wettelijke opgave om voldoende areaal te realiseren om de goede staat van instandhouding te bereiken? Ik weet niet zo goed hoe ik dit preciezer kan formuleren dan dit, maar ik hoop dat het zo duidelijk is.

Gedeputeerde Faassen: De vraag is me duidelijk. Maar het is niet zo dat we dan, doordat we stapelen, weggelopen voor het doel wat we hebben. Er zijn twee factoren die daar een rol spelen; hoeveel geld krijgen we van het Rijk – want ook daar zijn we voor een gedeelte afhankelijk van het

Rijk – en dan is er de tijdsvraag. Daar zit die limiet niet op, dat we daaraan moeten voldoen. Dus in de loop van de tijd, ja, wie zegt het, gaan we daaraan werken. Dat is het antwoord op de vraag.

De voorzitter: Ik zie mevrouw Schuurings twijfelen, maar goed. Mevrouw Mertens.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Ja, ik wil eerst even de Gedeputeerde corrigeren. Als we een wettelijke verplichting hebben, dan kan dat ofwel een resultaatverplichting of een inspanningsverplichting zijn. En inderdaad in het geval volgens mij van de 30% VHR-doelbereik is het een inspanningsverplichting. Waar volgens mij wij naar op zoek zijn, is ... Wij zeggen bijvoorbeeld: we hebben de verplichting om 2.600 hectare in te richten, aan te leggen, ik weet niet precies wat de juiste bewoording is maar u weet ik wil zeggen. En u zegt van: ja, maar we hebben ook nog enerzijds die andere verplichtingen allemaal, als we dat allemaal op elkaar stapelen, die hectare allemaal, is het dan ... Het beeld wat dan bij mij ontstaat is dat we dan met een minimum aantal hectare aan die verplichtingen proberen ... Ik denk dat daar de miscommunicatie zit.

De voorzitter: Dus ik begrijp dat u vraagt: kunnen we dezelfde hectare dan drie keer wegzetten, in relatie tot verplichtingen. De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Faassen: Nee, dat gaat niet werken, want we hebben verschillende natuurdoeltypes die we moeten nastreven. Het is alleen voor dat deel waar we zo effectief mogelijk met onze middelen kunnen omgaan om doelen te halen, dat ontslaat ons niet van de zoektocht naar nog meer hectare voor andere dingen te doen. Dus het is niet zo dat als we dat alleen doen, dat we dan de rest niet gaan doen. Wij kijken nu al: waar kunnen we gronden kopen? Waar kunnen we actief grondbeleid gaan voeren? Zodat, als we naderhand iets nodig hebben om te ruilen of een ander doel ... Daar zijn we actief mee bezig. Dus het een ontslaat ons niet van het ander, laat dat helder zijn.

De voorzitter: Mijnheer Nijskens.

De heer Nijskens (VVD): Deels klopt het antwoord, maar voor de groenblauwe dooradering geldt geen natuurdoeltype en daar zou je natuurlijk wel de Bossenstrategie in ieder geval deels kunnen beleggen, in groenblauwe dooradering. Ik snap natuurlijk ook dat je daar niet het natuurdoeltype 'hamster' kunt neerleggen.

De voorzitter: Die is populair vanavond. De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Faassen: Ja, klopt, u hebt gelijk.

De voorzitter: Gaat u door.

Gedeputeerde Faassen: Even kijken, waar was ik gebleven? De andere vragen waren verder... Als ik wat gemist heb, komen we er dadelijk denk ik nog een keer op terug. Maar ik wilde eerst dan het woord geven aan collega de heer Kuntzelaers.

De voorzitter: De heer Kuntzelaers. En ik stel inderdaad voor, mocht u nog vragen missen, er komt nog een tweede termijn, dus dan kunt u die nog even meenemen. Mijnheer Kuntzelaers.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Dank u wel, voorzitter. Ik denk dat twee onderwerpen in ieder geval voor landbouw cruciaal waren in deze ronde met vragen. De eerste zijn de stoppers. Ik denk, op dit moment het meest intense vraagstuk waar ik mee bezig ben, ook omdat je veel gesprekken bij de

mensen thuis hebt en met mensen die in het proces zitten. Dat zijn heel ingrijpende keuzes die je maakt als individu, ondernemer, familie. Daarvoor is perspectief nodig, niet alleen van hoe je die regeling op een goede manier invult, maar ook wat je daarna kunt gaan doen. Die zoektocht – mijn collega Theuns zit aan het onderdeel, laat ik het zo zeggen, van nieuwe bestemmingen, waar hard aan gewerkt wordt – is een proces waar je samen met gemeenten in zit, want daar ligt de bal toch het meest: hoe zorg je ervoor dat je ruimte kunt bieden aan diegene die nu die lastige vraag aan het beantwoorden is? Het signaal wat de BBB ook terecht in haar betoog gaf, dat gaat absoluut niet op elke plek even vloeiend. Een onderdeel daarvan is het schrijnende gebrek aan personeel, ook aan de gemeentelijke kant, dat is echt een uitdaging, nog los van het feit dat er gewoon veel regels zijn waar men aan moet voldoen en waar je hoopt dat je juist met een open blik en samen, met elkaar kunt werken aan dat perspectief. Op sommige plekken lukt dat ook heel goed, maar het is wel een van de grote uitdagingen die terecht genoemd worden en daar wilde ik ook even een moment voor kiezen om dat hier adresseren.

Het andere punt dat nadrukkelijk nog naar voren kwam, de PVV vroeg ernaar en u allen vroeg ernaar bij de vorige sessie dat we het erover hadden: hoe kom je tot een keuze van welke onderdelen van landbouw op welke plek in welk kader terecht komen? Er is voor gekozen om hier de centrale opgave te benoemen, namelijk de grote transitie die er voor de landbouw is en de landbouw ook als drager van die transitie in dat landelijk gebied. Maar daar zitten wel nog heel veel losse elementen aan die te maken hebben met landbouw; het landbouwverkeer zit in het mobiliteitskader, de economische perspectieven voor de ondernemers die zitten in het economisch kader. Op die manier is de keuze gemaakt om op verschillende plekken landbouw zeker terug te laten komen, maar het was volgens mij mevrouw Waajen die het nadrukkelijk zei: zorg nu dat hier het centrale verhaal staat. Nou, dat staat er en vanuit daar zitten wel heel veel haakjes dus naar die andere beleidskaders. Daarmee hoop ik dat ik ook de andere vraag van de heer Hermans goed kan beantwoorden.

Dan geef ik snel het woord door aan mijnheer Theuns, want die heeft super veel dingen opgeschreven namelijk en het zou echt sneu zijn als die niet de kans krijgt om zijn antwoorden te geven. Dus voorzitter, met uw goedvinden, mijn gewaardeerde collega.

De voorzitter: Mijnheer Theuns.

Gedeputeerde Theuns: Dank u wel, voorzitter. Dank inderdaad voor alle gestelde vragen, het zijn er een hele hoop op het gebied van water, maar ook wat vragen op ruimte en bodem. Ik zal ze even per onderwerp nalopen. Dank overigens ook aan de commissie dat u mij toestond om hier iets later aan te schuiven, vanwege de bijeenkomst over woningbouw. Maar we hebben alle vragen genoteerd, misschien even beginnen bij het onderwerp ruimte. Daar zaten eigenlijk twee vragen, over een aantal partijen verdeeld, namelijk één: hoe kijkt het College aan, ruimtelijk gezien, tegen herontwikkelingsmogelijkheden voor stoppende agrariërs? Hoe moeten we die beleidsbrief precies zien? Gaat u daar buiten de kaders die PS daarvoor heeft gesteld? Antwoord: nee, dat kunnen wij niet. Ik zie dat in het kader nog de term ‘beleidsbrief’ staat. Ik zeg u gewoon meteen, ook wij worden iedere dag weer wijzer: intern hebben we inmiddels de term ‘beleidsbrief’ losgelaten, omdat dat de suggestie zou kunnen wekken dat we nieuw beleid daarmee gaan maken. Dat doe je natuurlijk niet per decreet als GS, daar bent u als PS van. Dus wij gaan een brief sturen aan gemeenten waarin de kaders van het huidige beleid... Want ook die, je zou zeggen lees gewoon de POVI of der verordening, maar dat is af en toe toch iets ingewikkelder, dus we hebben dat in het kader van herontwikkeling van bestaande locaties nog eens een keer goed uiteengezet en dat gaan we naar de gemeenten sturen.

De tweede vraag, ook misschien naar aanleiding van de spreker; ik wil het niet te veel op een individuele casus betrekken, maar ik ken de casus goed van de spreker. De heer Schoenmakers vroeg ook: hoe kijkt de Gedeputeerde aan tegen een dorpje erbij? Als u het mij vraagt, ik ben heel

positief over dorpjes erbij. Mijnheer Schoenmakers woont in Groot Genhout, ik ben ook helemaal voor Nieuw Genhout. Nee, alle gekheid op een stokje, we hebben natuurlijk wel ook uw eigen provinciale Omgevingsvisie en uw verordening, waarin staat dat we als Provincie in principe geen solitaire woningbouw willen in het buitengebied, en dat zijn de kaders waar het College uiteindelijk aan gebonden is. En zonder al te veel op de casus in te willen gaan, maar ik vind omdat er een inspreker was misschien toch wel goed om dat te doen; bijvoorbeeld het Ecodorp Weert ligt aan alle kanten omgeven door het natuurnetwerk. Dus als je al mee wilt denken binnen bestaande kaders, wat gewoon heel erg moeilijk is, dan ga je natuurlijk wel kijken welke plekken daarvoor het meest geschikt zijn. Dan denk ik niet meteen aan plekken die direct in het natuurnetwerk liggen. We zijn op dit moment nog in gesprek, ook met de gemeente Weert om te kijken: wat kan er dan wel? Zou je bijvoorbeeld vanuit het LPLG een hefboom kunnen vinden om die plek, die wordt opgeruimd zoals de inspreker ook terecht aangaf, om dat alsnog te kunnen doen? Maar het is niet altijd even makkelijk binnen uw eigen provinciale omgevingsbeleid. Ik zeg daarbij wel ook, wij zijn zelf ook na aan het denken: moeten we dan dat beleid niet aanpassen? We hebben potentieel – het werd al een paar keer gezegd – rond de 250 stoppende agrariërs, je zou niet willen dat daar allemaal solitaire woningbouw in het buitengebied voor terugkomt, maar je wilt wel dat er iets is van een ontwikkelperspectief. Ik ben al door een wethouder van een van de gemeenten in Limburg aangesproken: moet je niet per regio zeggen, als je zo veel stoppers hebt, moet je dan niet één grote plek creëren waar je weer woningbouw kan ontwikkelen? Dat kan nu niet binnen uw bestaande beleid, maar dat zijn wel allemaal richtingen, zonder dat ik nu al weet welke kant het op gaat, die we in ieder geval als College aan het verkennen zijn en waarover u een beslissing moet maken in het kader van de provinciale Omgevingsvisie. Dat wat betreft ruimte.

Dan zijn er een aantal vragen gesteld over bodem: het nut om daarmee aan de gang te gaan, hebben we überhaupt een nulmeting, bouwen we wel voldoende voort op kennis die er nu ligt? Dan begin ik even met de opmerking die denk ik de heer Nijskens maakte; het is toch primair de verantwoordelijkheid van de landbouwer om te zorgen voor bodemkwaliteit? Daar waar het gaat om het verdienvermogen van die grond ben ik het helemaal met u eens, dat is echt aan de ondernemer, maar de kwaliteit, of de samenstelling van de bodem of überhaupt de soort bodem is wel ook een publiek belang. Kijk even naar wat er in 2021 qua wateroverlast gebeurde bijvoorbeeld in Zuid-Limburg, zeker in een heuvelland, daar kan een bodem een enorme spons zijn zodat een druppel die ergens neervalt uiteindelijk niet in de Geul belandt en in het centrum van Meerssen of Valkenburg, maar die uiteindelijk wordt opgenomen door gras, door een landschapselement, noem maar op, zodat je minder afstroming krijgt. Dus dat is onder andere gewoon ook een publiek belang, om te kijken naar die bodem, naast nog eens het feit dat gewoon vanuit de EU natuurlijk er een bodemkwaliteitsrichtlijn aankomt. Je voelt toch een beetje op je klompen aan dat ergens in de komende decennia dingen die nu misschien nog als richtlijn worden neergezet, misschien komen er ook wel weer een keer normen aan en ik vind, als we iets van het verleden geleerd hebben dan is het dat we niet moeten wachten tot die er zijn, maar daar moet je nu op anticiperen. Dus wij zetten vooral ook in op vrijwillige maatregelen. Er is ook veel enthousiasme vanuit zowel de natuurhoek als uit agrarische hoek om aan dat masterplan gevolg te geven. Hebben we dan een nulmeting? Nee, dat is precies juist wat spoor 1 van dat masterplan bodem is; we willen juist die nulmeting doen omdat we heel weinig inzicht hebben in de bodem. Mevrouw Kuiper zei nog: gebruiken we dan ook alle kennis die we hebben? Dat is juist spoor 3 van dat masterplan, want we weten nu niet... Incidenteel hebben we daar middelen voor beschikbaar, we weten niet of dat gecontinueerd wordt. Het zou jammer zijn als al die lessen die we de komende tijd gaan leren, alleen voor deze periode zijn en daarna weer verdwenen zijn. Dus het borgen en delen van die lessen, onder andere via het lectoraat van de HAS, is juist ook onderdeel van het masterplan. De heer Hermans vroeg nog: hoe zit dat dan met die financiering van dat masterplan, ook in relatie tot het Aanvalsplan Water? Dan ga ik ook het stapje naar water maken; er is vooralsnog € 4 miljoen voor gereserveerd. We komen bij de Voorjaarsnota met een verdeling tussen de

onderwerpen water en bodem. Vooralsnog denk ik dat het voorstel gewoon gaat zijn fiftyfifty, dus € 2 miljoen voor een Aanvalsplan Waterkwaliteit en € 2 miljoen voor een masterplan bodem, maar we komen daar dus definitief in de Voorjaarsnota op terug.

Dan even de vragen over water. Dat waren er een hele hoop. LOKAAL-LIMBURG vroeg naar het oppompen van grondwater door WML en of dat allemaal bekend is wat er allemaal vergund is, of er geen calamiteiten zijn geweest. Antwoord: ja, dat is bekend. Dat staat ook – en dat lees ik even voor – op bladzijde 62 en 63 van het Provinciaal Waterprogramma, maar die gegevens zijn bekend en we kunnen u die ook laten toekomen. Die zijn ook gewoon inzichtelijk voor PS en voor zover wij weten zijn er geen calamiteiten geweest rondom het oppompen van grondwater door de WML. Het kan natuurlijk zo zijn dat ergens waar grondwater wordt opgepompt omdat er bijvoorbeeld wordt gewerkt, een tunnel aangelegd, dat er dan schade optreedt. In dat geval hebben we gewoon in Nederland een procedure, waar je dan uiteindelijk een commissie krijgt die onderzoekt wie de schadeveroorzaker en die moet, als dat bewezen is, die schade dan ook vergoeden.

Dan vroeg de fractie van de PVV, de heer Hermans naar grondwaterbeschermingsgebieden. Dat gaat ook een beetje, zo veel mogelijk van die groene doelen laten landen in die grondwaterbeschermingsgebieden. Dat raakt een beetje aan het gesprek net over doelstapeling. Kijk, die grondwaterbeschermingsgebieden, dat ligt direct in het gebied waar wij ons drinkwater oppompen. Als we dan toch ergens groenblauwe dooradering moeten laten landen, of als we dan toch ergens de landbouw gaan extensiveren doe dat dan, zeggen wij, zo veel mogelijk in bijvoorbeeld grondwaterbeschermingsgebieden; alles wat daar niet in het grondwater terechtkomt, hoeft je er uiteindelijk ook niet uit te zuiveren bijvoorbeeld als WML zijnde. Dus daarom willen we juist zo veel mogelijk van die groene opgave, extensiveringsopgave combineren met de wateropgave. Dat is doelstapeling en dan zorg je uiteindelijk dat je daarmee zo veel mogelijk dingen slim combineert. Ik zie dat aan de overkant bij mevrouw Mertens inmiddels ook wat meer duidelijk wordt. Zo kan het ook, collega.

Mijnheer Hermans, u vroeg ook nog naar de waardenetwerken: wat is dat dan precies, want het is toch een bevoegdheid van het Rijk en van Europa? Dat klopt. Tegelijkertijd zie je dat je met vrijwillige maatregelen in de agrarische sector heel ver kan komen en sommige ondernemers zijn daar gewoon heel goed in, dat zijn de koplopers, en anderen hebben daar net even het zetje in de rug bij nodig. We hebben in het verleden als Provincie heel veel waardenetwerken gehad, omwille van prioriteiten, financieel-technisch, hebben we die niet meer. Maar ook mede op aandringen juist vanuit de sector willen we daar wel weer op inzetten in het Aanvalsplan Waterkwaliteit, omdat je gewoon ziet dat je met die vrijwillige maatregelen heel goede effecten haalt en dat dat ondernemers ook helpt in bijvoorbeeld de opbrengsten, dat ze niet hoeven overbemesten, dat heeft ook weer een stukje kostenbesparing tot gevolg. Dus heel formeel is dit een Europese opgave, maar wij vinden het toch ook onze verantwoordelijkheid als Provincie om daar ondernemers een hand in de rug te houden. O, mijnheer Hermans.

De voorzitter: Mijnheer Hermans.

De heer Hermans (PVV): Dank u voorzitter. En dat komt dan uit dat budget van die € 2 miljoen?

Gedeputeerde Theuns: Inderdaad. Dus stel, we verdelen dat budget van € 4 miljoen door twee, dan heb je € 2 miljoen. Absoluut is het heel veel geld, maar dat over vier jaar tijd is het ook weer niet heel veel geld. Maar in personele capaciteit, bijvoorbeeld adviseurs medefinancieren, ja dan kun je best wel veel doen voor dat geld.

Dan vroeg mevrouw Schuuring en nog een paar andere fracties naar de doelen van de Kaderrichtlijn Water en welke doelen we wel gaan halen en welke niet. Nou, wij moeten ons inspannen om alle doelen van de Kaderrichtlijn Water te halen. Dat is ook het doel, dus ik ga nu ook niet zeggen: die

gaan we wel halen, die gaan we niet halen, want dan zou ik al aan het voorsorteren zijn op niet halen. Tegelijkertijd wil ik wel ook realistisch zijn, dat het best waarschijnlijk is dat we sommige misschien niet gaan halen. U vroeg: wat is dan de grote bottleneck daarbij? De allergrootste bottleneck is dat wij duidelijkheid nodig hebben van de Rijksoverheid, het ministerie van LNV voorop, over wat men gaat doen aan de normering voor bijvoorbeeld bemesting. Dus de generieke maatregelen, want wij hebben inzicht nodig in wat de resterende opgave wordt per gebied nadat je generiek beleid hebt genomen en die effecten hebt kunnen doorrekenen. Dus zolang wij die duidelijkheid niet hebben, is het ook heel moeilijk. Bijvoorbeeld, wij zijn verantwoordelijk voor de waterkwaliteit in Natura 2000-gebieden, maar als wij niet weten waar de bemestingsnormen direct rond die Natura 2000-gebieden naartoe gaan, kunnen wij ook niet rekenen: wat is dan nog de resterende opgave in dat gebied en hoe kunnen wij met maatwerk dan die norm gaan halen? Dus dé bottleneck op dit moment is duidelijkheid van het Rijk rondom die generieke normering. Naast nog eens een keer bijvoorbeeld het buitenlandbeleid; in het buitenland heeft men dezelfde Kaderrichtlijn Water, maar omdat daar bijvoorbeeld geen derogatie is of andere vormen heeft men ook weer andere normeringen, soms ook per waterlichaam. Dat is moeilijk voor ons. Tegelijkertijd zeggen we als collectieve Nederlandse overheden: voor wat aan de andere kant van de grens gebeurt, kunnen wij niet verantwoordelijk zijn. Dus wij voelen ons alleen verantwoordelijk voor het deel dat in Nederland in het water komt, wat bij ons bij de grens binnenkomt dat is niet onze opgave, dat beschouwen wij ook niet als onze opgave. Tegelijkertijd heb je het probleem dan in werkelijkheid misschien nog niet opgelost, omdat je als Nederland heel erg je best hebt gedaan, maar nog steeds heel veel nitraat bijvoorbeeld vanuit het buitenland naar binnen komt.

De voorzitter: Heeft u nog veel onderwerpen, mijnheer Theuns?

Gedeputeerde Theuns: Ik ben nu halverwege water, voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Schuurding.

Mevrouw Schuurding (PvdA): Ik las dat er dit jaar ook een soort ... Ik weet niet precies hoe het heet, maar een soort analyse komt van de Kaderrichtlijn Water over waar we staan. Is dat ook iets wat u meeneemt in de eventuele aanpassingen van het kader, als daar wel inderdaad meer duidelijkheid over komt, over waar die knelpunten precies zitten?

Gedeputeerde Theuns: Fijn dat u deze interruptie plaatst, want dat had ik willen vertellen maar omwille van de tijd kan het nu toch doen. Er komt inderdaad dit jaar een tussenevaluatie van de Kaderrichtlijn Water vanuit het ministerie van IenW, daaruit volgt ook een stukje van de restopgave. In Limburg en überhaupt het hele Maasstroomgebied bespreken we die tussenevaluatie in het RBO Maas, waar ik dan vanuit de functie voorzitter van mag zijn en dan bespreken met die gezamenlijke overheden: oké, wat is die resterende opgave, wie is waarvoor verantwoordelijk en hoe vliegen we dat met elkaar aan? Als die tussenevaluatie er is, dan zullen we de Staten daar uiteraard proactief over informeren.

Dan nog even over drinkwaterwinning. Er werd nog gevraagd naar het grondwaterplafond voor de Roerdalslenk. Feitelijk hebben we die, als Provincie, bijna ook al... Want we hebben daar een maximum voor de WML om te onttrekken, dat is 27 miljoen kub per jaar. Er wordt daarnaast nog ongeveer 1 miljoen kub per jaar voor overige consumptie onttrokken, en we hebben we op dit moment een standstill-beleid voor nieuwe onttrekkingen op de diepe pakketten van de Roerdalslenk. Dus feitelijk zou je kunnen zeggen dat er een plafond is, tegelijkertijd zien we nog steeds dat de trend van de waterstanden in die Roerdalslenk negatief is. Dus onderdeel van het Aanvalsplan Waterkwaliteit is dat we juist daar ook afspraken over willen maken, ook liefst met het buitenland want ook bijvoorbeeld

de bruinkoolwinning is daarop van invloed. We hopen daar dit jaar al wat meer duidelijkheid over te kunnen hebben, voor het einde van het jaar.

D66 vroeg ook naar de Kaderrichtlijn Water-doelen, daar heb ik denk ik het nodige over gezegd. Ik ben heel blij met de opmerking van 50PLUS over de urgentie van het programma WRL, dat u dat zo omarmt. Wij willen daar heel snel, tegelijkertijd is WRL geen vervanger van wat alle losse overheden moeten doen. WRL is een plus die we daar als overheden samen opzetten, dus het waterschap is van Water in Balans, wat u ook in uw bijdrage noemt, gemeenten moeten de rioleringen aanpakken en daarbovenop doen we nog een aantal dingen extra. De waarheid is ook – en soms is dat frustrerend – dat dat programma een looptijd heeft van vijftien jaar. Dat is natuurlijk niet voor niks en dat betekent ook niet dat alles pas over vijftien jaar is opgelost, maar ja, we kunnen niet opeens zeggen: we gaan dat programma in vijf jaar tijd doen, want daar heb je gewoon de capaciteit en de mogelijkheden en überhaupt de mensen niet voor.

U vroeg ook naar die normering. Even om spraakverwarring te voorkomen: er staat een normering in de Waterwet voor de hoofdwaterlichamen zeg maar, voor de Maas, inderdaad is daar in de Waterwet iets over opgenomen. Voor regionale watersystemen is dat anders, daar stellen Provinciale Staten de norm vast. En inderdaad zegt u dat sommige delen van Limburg die normering hebben van 1 op 25. Overigens voldoet ongeveer 90%, of meer dan 90% van het bebouwd gebied in Limburg aan 1 op 100, maar voor sommige delen in het Heuvelland, daar waar Provinciale Staten zelf hebben gezegd dat het hier gewoon technisch niet mogelijk is of niet wenselijk of gewoon te duur om die 1 op 100 te realiseren, daar hebben we inderdaad een afwijkende norm. Maar wij proberen met wat dan heet risicogericht normeren, dus een plek die je graag wilt beschermen – een verzorgingstehuis, een brandweerkazerne – heel gericht toch voor sommige plekken in dat bebouwd gebied toch die 1 op 100-norm te realiseren. Maar dat wil niet zeggen dat je dat voor het hele bebouwd gebied kan doen. Tot slot voorzitter...

De voorzitter: Mevrouw Schuuring.

Mevrouw Schuuring (PvdA): Even een vervolgvraag daarop, want als ik het goed begrepen heb zijn de normeringen al lang geleden aangepast, want wij krijgen daar regelmatig vragen over. Ik geloof dat dat ooit met een POVI gebeurd is. Maar er is een onderzoek gedaan niet zo lang geleden om te kijken waar ook in het Heuvelland toch wellicht de norm verhoogd kon worden. Komt daar ook een voorstel separaat voor naar de Staten en, zo ja, wanneer gaan wij dan die discussie voeren? Want op het moment dat het inderdaad te duur of onmogelijk is, dat kan, maar dan moeten we dat denk ik heel goed uit kunnen leggen aan mensen en niet alleen maar: ja, het is nou eenmaal te duur om uw huis te beschermen. Dat voelt als een wat onbevredigend antwoord en dat begrijp ik heel goed. Maar misschien dat dat al op de planning staat, dat weet ik niet helemaal zeker.

De voorzitter: Mijnheer Theuns.

Gedeputeerde Theuns: Het zijn twee dingen. Het is en altijd een kosten-batenanalyse, tegelijkertijd is het ook gewoon überhaupt de mogelijkheden voor ruimtelijke inpassing. Dus soms is het ook gewoon... Ik geef u het voorbeeld van Slenaken, overigens krijgt u deze zomer als Provinciale Staten een voorstel voor een aantal plekken waar voorheen bebouwd gebied 1 op 25 was en waar we nu toch naar 1 op 100 kunnen gaan. Maar een voorbeeld wat destijds veel in de media was is bijvoorbeeld Slenaken; het was heel makkelijk om daar naar 1 op 100 te gaan, namelijk door boven op de heuvel een heel grote dam te creëren. Maar ja, de mensen zelf wilden dat überhaupt niet, want die dachten: wat als dan die dam doorbreekt? Dan krijgen we een flash flood in het dorp en dan spoelen we allemaal weg. Daar had het technisch dus wel gekund, maar was het voor de bewoners zelf niet wenselijk. Met veel maatwerk kunnen we daar nu toch naar 1 op 100, maar het antwoord op uw vraag:

we komen deze zomer nog met een voorstel voor een aantal plekken en daarnaast een bredere discussie, daar kom ik een keer in het kader van WRL nog op terug. Omdat we denk ik ook niet zouden moeten willen naar een generieke 1 op 100-norm in het Heuvelland, je moet dat juist veel meer met die risicogerichte normering doen. Dan kun je soms misschien zelfs meer dan 1 op 100 realiseren. Daar komen we na de zomer bij u op terug. Volgens mij ligt in september ook het voorstel bij Provinciale Staten van de Omgevingsverordening, maar dat zeg ik nu even uit mijn hoofd.

De voorzitter: Oké. Kunt u afronden?

Gedeputeerde Theuns: Ja. Ik had nog vragen van GroenLinks, die gingen over wat wij doen aan meststoffen en pesticiden. Dat zijn dus onder andere dingen die we met die waardenetwerken bijvoorbeeld doen, waar we aandacht voor hebben; hoe zorg je voor zo optimaal mogelijk gebruik van meststoffen, pesticidengebruik, dat behandelen we onder andere juist met die waardenetwerken. Dan had ik van mevrouw Kuiper nog de vraag over de gesprekken met de buurlanden en lozingsvergunningen. Gesprekken met de buurlanden voor waterkwantiteit, dus zeg maar over hoogwater, gaan we dit jaar nog een overeenkomst sluiten met bijvoorbeeld vijf Waalse gemeenten, met de Provincie Luik, met de SPW; de Service Publique de Wallonie, dat is een uitvoeringsdienst aan de Luikse kant, om met WRL-geld onderzoek te doen aan de Belgische kant en vervolgens committeren de Waalse overheden zich aan het uitvoeren van die maatregelen. Dus dat is best wel een heel grote stap in de samenwerking met Wallonië.

Uw vraag over lozingsvergunningen: wij zijn als Provincie niet het bevoegd gezag bijvoorbeeld bij Chemelot, dat zijn Rijkswaterstaat en het waterschap. Tegelijkertijd nemen wij wel deel in wat dan heet een mutual gains approach bijvoorbeeld, dat is een overleg waar het bedrijfsleven, waterschappen en het Rijk en ook wij aan deelnemen, om te kijken: hoe kunnen we samen zorgen voor steeds een verdere optimalisering van bijvoorbeeld de vergunning van Chemelot? Waarbij ik zeg: de watervergunning van Chemelot is zo ongeveer de strengste van heel Europa. We zijn iedere dag aan het kijken hoe we hem samen nog een stukje beter kunnen maken en daar wil ook Chemelot zich heel graag aan committeren.

Voorzitter, volgens mij heb ik alle vragen dan beantwoord.

De voorzitter: Mocht dat niet zo zijn dan stel ik voor dat u ze even bewaart voor de tweede termijn, want die komt er nu ook nog aan. Maar ik schors even voor drie minuten.

[SCHORSING]

De voorzitter: Dan starten wij nu met de tweede termijn voor de commissie. Ik begin weer gewoon bij de BBB, mevrouw Van der Pol. U heeft nu geen vijf minuten maar twee minuten.

Mevrouw Van der Pol (BBB): Ik voel me nog een beetje oncomfortabel, in totaal ook als ik de hele commissie hoor, zal ik het zo zeggen. Ik ben wel blij dat GS al aangeeft van agrariërs dat een aantal al moeilijke keuzes hebben gemaakt of aan de lat staan daarvoor, voor de grote opgaves. Ik wil ook benadrukken hierbij dat het buitengebied natuurlijk ook de plek is voor de productie van veilig en gezond voedsel, laten we dat niet vergeten. De natuur is echt een randvoorwaarde voor, zonder natuur hebben we geen voedsel. Dat moet samen, geïntegreerd worden aangepakt. Als ik dan vanochtend de presentatie van de Ecologische Autoriteit hoorde, de kennislacunes, de hiaten, de ontbrekende nulmetingen; het schuurt, het wringt en het piept en het kraakt. We lijken alleen maar te zeggen: we moeten meer, meer, meer, maar we kijken niet waar de hiaten zitten. En is dat meer, meer, meer realistisch? Daarin wil ik echt pleiten voor realistische, haalbare doelen, haalbare tijdspaden.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Van der Pol. Mevrouw Waajen in tweede termijn, niets? Mijnheer Nijskens, tweede termijn?

De heer Nijskens (VVD): Ik zou ook bijna zeggen niet, maar dank voor de beantwoording. Wel wil ik de heer Theuns nog vragen om wat dieper in te gaan op die verbetering van de bodemkwaliteit, wat de Provincie dan daadwerkelijk gaat doen. En mijn opmerking over het moment dat de agrarische sector nog meer het groenafval gaat verwerken, wat dat voor invloed heeft op bemestingsruimte en op het mestoverschot. Daar wilde ik het bij laten.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Schoenmakers?

De heer Schoenmakers (LOKAAL-LIMBURG): Heel kort, voorzitter. Dank voor de beantwoording van de vragen. Ook wij kijken uit naar de verdere uitwerking van dit beleid en naar de nulmetingen, en komen daar dan later op terug. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Roso.

De heer Roso (JA21): Verder geen vragen.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Heldens.

De heer Heldens (Forum voor Democratie): Ook geen vragen meer, dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Hermans, ook niet. Mevrouw Schuurung?

Mevrouw Schuurung (PvdA): Dank u wel, voorzitter. We zaten net nog even te reflecteren en ik was vanochtend bijvoorbeeld niet bij de informatiesessie omdat ik in de Controlemcommissie zat, maar als we het hebben over realistische doelen, dat staat natuurlijk ook aan het begin van het stuk, als het gaat over provinciale inzet; we gaan voor de uitvoering en we willen realistische doelen realiseren, dan denk ik dat heel veel zorgen hiermee samenhangen. Wat zijn dan realistische doelen? Hoe kijken we naar wat realistisch is? Want de kwalificatie haalbaar en betaalbaar is nogal een open deur, want niemand zal hier zeggen dat we onbetaalbare doelen zijn, maar het hangt natuurlijk ook wel af van de inzet die we zelf bereid zijn te plegen, of wat we vanuit Den Haag verwachten of niet. Misschien dat het College nog iets duidelijker kan toelichten: zijn er op dit moment twijfels of doelen in dit stuk realistische zijn en, zo ja, waar zijn die twijfels dan op gebaseerd? Wat maakt ze dan onrealistisch? Want ik denk dat als we daar wat meer grip op hebben, dat we misschien ook wat beter kunnen inschatten hoe we naar die doelen moeten kijken. En dan kom ik toch nog heel even terug op een vraag over die midterm review. Want ontzettend fijn als u eerder terugkomt als er eerder duidelijkheid is, maar die review zal toch relevant blijven en er is denk ik nog helemaal niet zo veel duidelijk over wat we daarvan moeten verwachten. Als het College de kaders wil aanpassen of de budgetten wil veranderen, dan zal dit toch bij de Voorjaarsnota van volgend jaar moeten, neem ik even aan, dus dan zouden we die over een jaar hier in de commissie bij wijze van spreken moeten kunnen behandelen, die review. Dus dan moeten we dat denk ik toch beginnen te plannen, dus misschien dat daar toch al wat over gezegd kan worden. Dan had ik als laatste nog een vraag die in de vorige termijn volgens mij nog niet beantwoord is, dat ging over het specificeren van de doelen rondom de groenblauwe dooradering, omdat daar wel al vrij concrete budgetten bij genoemd stonden. Dat was het, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Schuurung. Mevrouw Wesseling.

Mevrouw Wesseling (D66): Dank, voorzitter. Ik blijf me ook wel een beetje oncomfortabel voelen bij de vaagheid eigenlijk nog van dit stuk en waar gaan we nu eigenlijk dadelijk precies ja tegen zeggen? Dus ik hoop wel dat voor de Statenbehandeling van het stuk toch nog wel iets van een slag gemaakt kan worden, om toch zo veel mogelijk nog concrete, kwantitatieve doelstellingen op te schrijven. Dus middels mijn tweede termijn toch nog een laatste oproep daartoe.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Erkamp.

De heer Erkamp (50PLUS): Mevrouw de voorzitter. Dank aan de Gedeputeerde voor zijn antwoorden. Bij de behandeling van het eerste beleidskader is al gezegd en wordt opnieuw aangestipt dat voor 50PLUS door het missen van te hanteren indicatoren er geen sprake is van een voldragen Statenvoorstel. Dit maakt het voor 50PLUS moeilijk om een goede afweging te maken op de vraag van GS aan PS om akkoord te gaan met dit beleidskader en **de eerdere behandeling [2:53:47]** van het beleidskader met de daarmee samenhangende begrotingswijziging. Ter voorbereiding op de Statenvergadering zullen wij binnen de fractie in samenspraak met de fractie Waterschap over dit beleidskader een standpunt innemen. Ik dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Mertens, geen tweede termijn? Mevrouw Kuiper, ook geen tweede termijn. Ik kijk even naar het College. De heer Faassen.

Gedeputeerde Faassen: Dank u wel. Ja, tweede termijn. Mevrouw Van der Pol, dat u zich oncomfortabel voelt en het schuurt, dat begrijp ik. Ik kan u die duidelijkheid niet geven en dat is eigenlijk gewoon zoals het is op dit moment. Ik vind het niet om mee te lachen trouwens. Nou goed, dan wil ik het daarbij laten.

De voorzitter: Tjongejonge, het is vrijdagavond hoor.

Gedeputeerde Faassen: Ja. Ik denk, ze zitten hier te lachen, het is een serieus onderwerp. Collega. Goed, mijnheer Nijskens, de heer Theuns komt er dadelijk op terug. Mevrouw Schuurink vroeg naar realistische doelen; dat begrijp ik, maar ja, wat is reëel? Dat is de vraag en die zijn toch echt verbonden met de doelen die we uit het Rijk krijgen en welke middelen daartegenover staan. Het is een beetje het kip-eiverhaal en ik begrijp uw vraag, hoe realistisch kunnen we doelen halen. Daar worstel ik in die zin zelf ook mee, met wat voor middelen kunnen we doelen halen? Als je weet hoe lang je stok is dan weet je ook hoe ver je kunt springen, dat is eigenlijk een beetje zoals het op dit moment is. Dus ik snap de vraag, maar ik kan er niet reëel een antwoord op geven. Realistische doelen, reëel antwoord.

De voorzitter: Mijnheer Nijskens.

De heer Nijskens (VVD): Misschien iets te plannen. Als wij de bufferstroken vanuit het GLB kunnen toevoegen aan de blauwgroene dooradering, zijn we dan niet al een heel eind op weg?

Gedeputeerde Faassen: Dan zou je moeten weten met hoeveel bufferzones je rond de beekdalen gaat werken, maar we kunnen die er wel voor gebruiken. Dus dat kan, dan kunnen we stapelen.

De voorzitter: Mevrouw Schuurink.

Mevrouw Schuurin (PvdA): Even als reactie op wat de Gedeputeerde net zei. Ik snap dat er nog heel veel onbekend is, maar ik denk dat ... Waar ik een beetje naar zoek is een soort van hokjes; zo van, als we dit krijgen kunnen we dit doen, als we dit krijgen kunnen we nog iets meer doen. Dat je het toch op die manier denk ik iets duidelijker kan opschrijven wat we nou bedoelen met 'we willen realistische doelen halen'. Want als dat zo boven de markt blijft hangen zoals het nu is en we hebben allemaal eigenlijk geen idee welke van deze doelen realistisch zijn en welke niet en hoe lang het gaat duren voordat dat duidelijk wordt, dan is blijft die vraag boven de markt hangen: waar zeggen we dan ja tegen en waar moeten we nog op wachten? Ik ben aan het zoeken naar een manier waarop we dat toch iets duidelijker kunnen kwalificeren nog, voordat we de besluitvorming moeten doen.

De voorzitter: Mijnheer Faassen.

Gedeputeerde Faassen: Ja, ik snap uw dilemma. Het antwoord daarop is eigenlijk, en dat is meer een vraag: moeten we dat nu gaan doen? Moeten we die energie daar nu in gaan steken of kunnen we zeggen: we wachten nog een aantal maanden tot we weten wat het nieuwe regeringsbeleid is, voordat we dat gaan doen. Want anders gaan we nu werk doen wat over ... Ik snap wat u zegt, maar heeft dat zin? Dat is eigenlijk meer een wedervraag aan u: moeten we er tijd en geld aan gaan spenderen om dat nu te doen, of geeft u ons een beetje – want we leggen financieel nog niks vast, dat gaan we doen in die Voorjaarsnota... Ik zou u willen vragen: geef ons even de tijd om af te wachten wat er komt, dat we het dan in een keer concreet kunnen maken en dan kunnen we u ook dat antwoord geven. Dat is mijn vraag aan u.

De voorzitter: Mijnheer Nijskens.

De heer Nijskens (VVD): Voorzitter, ik denk toch dat meerdere fracties er wel naar gevraagd hebben. U kunt een prioritering per SPUK opstellen. Komt er € 10 miljoen voor SPUK A dan doen we dat wel, dat niet. Dat kunt u doen. En op het moment dat er echt voldoende geld is om heel veel uit te voeren, dan kom je uiteindelijk misschien helemaal onderaan en kun je alle doelen realiseren. Ik denk dat het echt wel een terechte vraag is.

Gedeputeerde Faassen: Ja, als het over SPUK's gaat. Mij ging het meer om het geld dat uit de transitiefondsen komen, dat had ik voor ogen. Dat over die SPUK's kunnen we inzichtelijk maken en dat gaat inderdaad over een hele hoop geld. Als dat de vraag is: **ja, dat kunnen we proberen inzichtelijk te maken**. Ja, oké, dat kunnen we doen, sorry.

De voorzitter: Mevrouw Mertens.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): In aanvulling daarop, is het dan ook niet voor de helderheid van het kader beter om dan bijvoorbeeld te zeggen: dit zijn de dingen die wij op basis van het LPLG willen realiseren, maar we weten nog niet wat we daaronder precies kunnen realiseren omdat we nog niet weten hoe veel geld we daarvoor krijgen. Dus deze doelen – en dan ook specifiek benoemen welke – doen we als dan, maar let op, we komen naar u terug want we weten nog niet hoe veel geld we krijgen en wat we dan daarvoor kunnen doen. Want dat is ook in feite waar u zelf mee worstelt.

Gedeputeerde Faassen: Voorzitter. Ja, dat is helder, dat kunnen we. We kunnen die twee dingen los van elkaar bekijken, die doelen die we voor het LPLG en waar we de middelen voor hebben, en die dingen die we nu al doen. Wat ik al vaker gezegd heb, we doen nu al dingen, dat we die inzichtelijk maken. Dat is eigenlijk wat u de vorige keer ook gevraagd hebt, dat we dat inzichtelijk maken. **Dan**

kunnen we dat toezeggen, de volgende keer, dat we dat dan naar jullie terugbrengen. Dat gaan we dan organiseren voordat we dit beleidskader in de Staten gaan brengen.

Er kwam nog een andere vraag. U vroeg naar die **midterm review**; ik heb even met de collega's hier gekeken **en daar komen we op terug met een concreet voorstel**, hoe we dat gaan doen. Er wordt gezegd: waarschijnlijk Voorjaarsnota 2025. Is dat voldoende?

Dan kwam mevrouw Wesseling, die zei: voordat we ja gaan zeggen. Dan voel ik al half een ja, dat is mooi om te horen. We komen dus terug in de Voorjaarsnota, om dat te specificeren.

De indicatoren die u mist, dat is hetzelfde, die komen bij de Voorjaarsnota terug.

De voorzitter: Ik kijk even naar de andere Gedeputeerden, zijn er nog vragen die resteren? Voor de heer Theuns?

Gedeputeerde Theuns: Ja, volgens mij nog één resterend punt van de heer Nijskens, die mij inmiddels vol verwachting zit aan te kijken. Het punt van bodem en bodemkwaliteit en organischestofbeheer. Ik denk dat er in het Masterplan Bodem, zowel in het spoor meten is weten, waar we überhaupt eens moeten gaan kijken, en daarom zijn we begonnen bij die groenstromen, omdat wij daar als overheid gewoon een hele ... Overheden gezamenlijk heb ik het dan over, de Provincie een heel klein deel en de gemeenten het overgrote deel, daarom doen ook alle gemeenten mee aan het Masterplan via de Afvalsamenwerking Limburg. Want op dit moment zien we die groenstromen die gemeenten hebben als een afvalstof eigenlijk, gemeenten betalen ook per ton om dat te mogen afvoeren. In het kader van toch de transitie naar meer circulair denken wij: hoe gek is het dat je, voor iets wat een grondstof zou kunnen zijn, betaalt om dat af te voeren als afval? Dus in het kader van het Masterplan Bodem willen we überhaupt eens kijken naar: wat is eigenlijk de kwaliteit van die groenstromen? Daar hebben we – geven gemeenten ook aan – eigenlijk helemaal geen inzicht in. Is dat voor 80% herbruikbaar? Is daar maar een heel klein gedeelte niet herbruikbaar van? Zijn die verontreinigd met bijvoorbeeld plastics omdat het uit maaisel langs de kant van de weg komt? Überhaupt hebben het inzicht niet in de kwaliteit van die groenstromen. Dat is iets wat we bijvoorbeeld gaan doen in het kader van dat Masterplan Bodem. Daar waar het gaan om projectenpilots, want dat is zeg maar de tweede pijler van dat beoogde masterplan, moeten we gaan kijken: is er überhaupt een matching te maken tussen aanbod vanuit bijvoorbeeld de overheidszijde en daarom beginnen we bij onszelf, dat is makkelijk, en is er überhaupt dan een vraag naar? En, wat u zegt, ontstaan dan geen problemen met überhaupt de hele stoffenbalans van een bedrijf, waardoor je een overschot wat er misschien al is nog groter gaat maken? Allemaal dat soort dingen, die willen we juist inzichtelijk gaan maken, daar willen we juist mee gaan experimenteren. Dus wij gaan niet met dit masterplan nu al zeggen: wij leggen alle ondernemers in Limburg op dat je het groen van de overheid moet gaan gebruiken op je bedrijf. Juist niet, maar wij willen wel kijken naar hoe we groenstromen die we hebben – en dan beginnen we even bij onszelf als overheden – uiteindelijk weer kunnen verwaarden, juist om ze niet als afval te laten gelden maar als grondstof. Dat is eigenlijk wat we daarmee beogen.

De voorzitter: Mevrouw Waajen.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Dank u wel. Toch een korte vraag om te checken of ik het goed gelezen heb in dit beleidskader, maar u komt toch bij ons terug met dat Masterplan Bodem?

Gedeputeerde Theuns: Dat is niet het voorstel wat hierin staat. Wij komen uiteindelijk wel met voorstellen terug waarbij u via de Voorjaarsnota moet zorgen dat er gelden worden vrijgemaakt en daar moet dan een verduidelijking bij van waar wij dat geld aan gaan besteden. Dus in die zin komt het bij u terug.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Oké, dus voor het Aanvalsplan Water en het Masterplan Bodem moeten wij via de zijlijn opletten om er iets van te vinden?

Gedeputeerde Theuns: Nee, u wordt daar actief bij betrokken. Er is al een informatiesessie geweest, dat gaan we ook nog een keer doen, maar uiteindelijk is het niet een document wat door PS wordt vastgesteld, want we maken nu juist een beweging van 38 vast te stellen stukken naar minder beleidskaders. Natuurlijk moeten wij ... We zouden gek zijn als we dingen zouden opschrijven waarvan we niet zeker weten dat ze bij u op een meerderheid kunnen rekenen, dus we gaan niet opeens iets bedenken, dat zetten we op papier en dan hoort u het achteraf wel. Juist niet, daar wil ik u nauw bij betrekken, dat doen we overigens ook al; we hebben die infosessie al gehad waarin al het een en ander is verduidelijkt, maar het is niet een stuk wat als kader wordt vastgesteld door de Staten.

De voorzitter: Mevrouw Waajen.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Dat laat meteen zien waarom het zo heel erg moeilijk is om in acht beleidskaders 39 zaken nu hier terug te hebben liggen in vijf minuten eerste termijn en in twee minuten tweede termijn. Dus ik snap nu de vragen ook van mijn collega's, maar dank u wel voor de beantwoording en we zien de informatiesessies en ook de Voorjaarsnota en de hele P&C-cyclus tegemoet.

De voorzitter: Mevrouw Schuuring.

Mevrouw Schuuring (PvdA): Even een verduidelijkende vraag, want als de Gedeputeerde zegt dat de Staten daar actief bij betrokken worden, betekent dat dan dat het sonderend terugkomt in deze commissie, of betekent dat dat u een informatiesessie gaat organiseren?

Gedeputeerde Theuns: Heel eerlijk gezegd ben ik daar nog niet helemaal over uit, maar **ik zie eigenlijk geen probleem erin om bijvoorbeeld eerst een keer een stuk hier in de commissie te sonderen. Daar zie ik helemaal geen bezwaar in.**

Mevrouw Schuuring (PvdA): Daar zou ik zelf in ieder geval ook erg tevreden mee zijn.

Gedeputeerde Theuns: Dat dacht ik al, als u de vraag zo stelt.

De voorzitter: Oké. Mijnheer Nijenhuis.

De heer Nijenhuis (BBB): In vervolg op de vraag van mevrouw Waajen vraag ik mij dan af, bij die acht beleidskaders, of dat probleem met die groenstromen niet in een ander beleidskader thuis had gehoord.

De voorzitter: Mijnheer Theuns.

Gedeputeerde Theuns: Het moet ergens een plek krijgen. Wij dachten, we doen het in het kader van bodem en het verbeteren van de Limburgse bodem, dus daarom heeft het hier een plek gekregen.

De heer Nijenhuis (BBB): Dan bekruipt mij toch het gevoel dat oorzaak en gevolg even omgedraaid worden niet. Dat er naar zeg maar een doel gezocht wordt om de afvalstromen circulair te maken.

Gedeputeerde Theuns: Ja dat klopt, want we hebben nu eenmaal afval. In ieder geval, wat we nu bestempelen als afval en dan zoeken we inderdaad naar een doel omdat uiteindelijk te kunnen verwaarden, want ik denk dat het zonde is dat we het als afval zien. Ik zie het niet als afval.

De voorzitter: Mevrouw Van der Pol.

Mevrouw Van der Pol (BBB): Nou, ik wil even aanvullen op mijn collega Nijenhuis, want daar hebben we het eerder over gehad. We hebben de informatiesessie gehad van de HAS en ik weet haar achternaam niet meer, maar Judith gaf aan ... Van de Mortel, ja. Mevrouw Van de Mortel aan dat op enkele plekken het organische-stofgehalte van de bodem niet goed was. Ze gaf aan: enkele plekken. Dus we vonden het al best wel opmerkelijk dat we opeens lazen dat op meerdere plekken het organische-stofgehalte onvoldoende was. En nu lijkt het wel dat we denken van ... Dit voelt een beetje als een dubbele bodem, dat is wat we willen zeggen.

De voorzitter: Mijnheer Theuns.

Gedeputeerde Theuns: We hebben toen een informatiesessie gehad, mevrouw Van de Mortel heeft dat toen uitgebreid denk ik ook beantwoord, dat organische stof zo'n klein deeltje is van uiteindelijk een gezonde bodemkwaliteit, dat dat met veel meer dingen te maken heeft. De enige overweging die we hebben gemaakt tot nu toe bij het Masterplan is met welke knoppen we heel makkelijk op een korte zelf iets kunnen. Dan is bijvoorbeeld een heel grote stroom die met name bij gemeenten zit op het gebied van organische stof een knop waarmee we op heel korte termijn dus ook snel resultaten kunnen boeken. Maar we kijken veel breder, over dat hele palet wat toen ook in de infosessie uitgebreid aan de orde is gekomen, zowel op het gebied van ecologie als de bodembioologie, het hele aspect komt in het Aanvalsplan aan bod.

De voorzitter: Mijnheer Nijenhuis nog.

De heer Nijenhuis (BBB): Ja, toch nog een vervolgvraag. U heeft volgens mij de vraag van mijnheer Nijskens nog niet beantwoord, over gevolgen voor het bemestingsniveau van de groenstromen. O, dan heb ik heel slecht opgelet. Dank u. Nu brengt u mij van mijn à propos natuurlijk, daar is mijnheer Kuntzelaers heel goed in heb ik net gemerkt. Nee, ik had nog een vraag, over het bemestingsniveau. Want u suggereerde straks volgens mij in uw beantwoording van de eerste termijn dat generiek beleid, als het gaat om bemestingsniveau, van cruciaal belang was om de doelen te halen. Suggereert u daarmee dat afspoeling van meststoffen de belangrijkste drukfactor is voor de waterkwaliteit?

De voorzitter: De heer Theuns.

Gedeputeerde Theuns: Nee, dat zeg ik niet. Je ziet juist dat het per waterlichaam heel erg verschilt. Soms is bijvoorbeeld een RWZI een veel belangrijkere factor dan dat de landbouw dat is. Wat ik wel zeg – en ik denk dat dat wel zo is – is dat zolang wij niet weten welke wetgeving eraan zit te komen op het gebied van generieke bemestingsnormen, je als overheden niet kunt bepalen of er überhaupt een restopgave is. Als lokale overheden, dus als Provincie weten wij niet of er nog een waterkwaliteitsopgave is bijvoorbeeld op de natuurkwaliteit in Natura 2000-gebieden waar wij in de Kaderrichtlijn Water voor aan de lat staan als provincies. En zolang wij niet weten ... We weten wel wat nu soms de gehalten zijn in bijvoorbeeld die wateren, maar zolang we niet weten wat het Rijk daar met generiek beleid aan gaat doen, kunnen wij niet bepalen of er überhaupt nog een restopgave is en wie daar dan de grote bijdrage in is. Dat zullen we wel moeten weten, maar ik heb niet willen suggereren dat dit de grootste factor is in de Kaderrichtlijn Water-opgave, juist niet.

De heer Nijenhuis (BBB): Voor zover ik de informatie goed interpreteer is het zelfs zo dat, ook al stoppen wij alle bemesting, we nog op een aantal punten terugkomen op het haalbare, realiseerbare en betaalbare doelstellingen, dat we nog de Kaderrichtlijn Water op een aantal items niet gaan halen, zeker zolang we de systematiek van one out, all out hanteren.

De voorzitter: Mijnheer Theuns, en dan sluiten we dit onderwerp af.

Gedeputeerde Theuns: Dat klopt, daar geef ik u helemaal gelijk in. En dat is ook juist precies het knelpunt. Gelukkig zie je dat nu ook het ministerie van IenW inziet dat het one out, all out principe enorm bekneelt. Er is onlangs wat dan heet een non-paper door het ministerie van IenW gestuurd in de richting van Brussel, om een aantal dingen te zeggen over die systematiek. Bijvoorbeeld bij de Roer... Nee, niet de Roer. Bij de Niers is het al zo dat het water vanuit Duitsland, wat over de grens komt, al aan de grens niet meer voldoet. En daarom zeggen wij als Provincie: wij voelen ons niet verantwoordelijk voor dat deel wat aan de andere kant van de grens optreedt. Maar dat wil nog niet zeggen dat het water dan voldoet volgens de Kaderrichtlijn Water, maar wij zeggen wel: dat is niet onze opgave, wij kijken alleen wat de invloed is aan de Nederlandse kant.

De voorzitter: Oké. Daarmee zijn wij ook aan het einde gekomen van de tweede termijn. Ik heb een aantal toezeggingen genoteerd.

De eerste is dat **die midterm review er in elk geval komt. Een midterm review komt normaal op de midterm, dus daarmee is ook de termijn benoemd.** Maar de Gedeputeerde heeft ook gezegd: als er eerder aanleiding is om terug te komen naar uw commissie, dan gaat dat gebeuren. Daar kan ik uiteraard geen termijn aan hangen, want dat is afhankelijk van wat er onder andere in Den Haag gaat gebeuren.

U geeft nog een schriftelijke terugkoppeling over de vraag die volgens mij de heer Roso stelde, over de relatie tussen effecten in de Meinweg en het industriegebied aan Duitse kant.

En dan heb ik **vier toezeggingen** genoteerd die te maken hebben met wat wij nu wel en wat niet en welk scenario geldt nu bij welke Rijkskeuze:

De eerste is: **er komt een lijst van wat we gaan doen als er Rijksgeld komt.** Dat was de eerste toezegging die de Gedeputeerde heeft gedaan.

Hij heeft ook een toezegging gedaan: **wat gaan we doen bij het LPLG en dan in een aantal scenario's, omdat we daar de bedragen niet weten. Volgens mij is dat eigenlijk dezelfde toezegging, met het verschil dat het eerste Rijksgeld is en het tweede: zet dat nu ook eens in scenario's, what if bedrag X, Y, Z enzovoort. Laten we die dus koppelen, die komt eraan.** Dan had ik daar alleen de termijn niet helemaal helder, was dat nu voor de behandeling van het kader of voor de Voorjaarsnota? **Voor de Voorjaarsnota.**

Dan heeft u ook **toegezegd dat er een lijst komt van wat we nu wel al doen, inclusief de middelen die daarbij horen. Dus wat eigenlijk nu al gewoon in het beleid en in de begroting zit en dat zou ook bij de Voorjaarsnota komen.**

En volgens mij is dat **dezelfde toezegging ten aanzien van het inzichtelijk maken wat we met de SPUK-gelden kunnen.** En daar heeft u het wel gehad over een aantal scenario's. Terwijl wat we nu al in de begroting hebben zitten, zit gewoon vast, dat is duidelijk. Ik begrijp dat er bij die SPUK's nog scenariomogelijkheden zijn, of niet?

Gedeputeerde Faassen: Sorry, voorzitter, niet ... Sorry? [spreker, niet in microfoon]

De voorzitter: Ja, maar prioriteren is een andere vraag. Het ging er even over dat uw commissie inzichtelijk wilde hebben, van het totale palet wat hier ligt: wat doen we nu al en wat is er al financieel afgedekt en wat gaan we eigenlijk alleen maar doen als we extra geld krijgen? En hoe veel extra geld we krijgen weten we niet, dus dat wordt altijd scenariodenken. En daar heeft u een toezegging op.

Gedeputeerde Faassen: Ja, precies. Het gaat meer om: wat hebben we aan SPUK's, wat zetten we daaraan uit? Wat zou daar eventueel nog aan vervolg uitkomen, die SPUK's die we toegezegd hebben gekregen – want vaak krijg je een SPUK toegezegd voordat hij er is, dan ga je hem dan invullen. Dus dat is de ene. Dan hebben we dat LPLG-gedeelte, dat is de andere kant, dat is het scenario van: wat krijgen we uit het transitiefonds, waar gaan we naartoe? Dat zijn de twee verschillende, volgens mij lopen die hier een beetje door elkaar. Dat is wat bedoeld is. Dus zeg maar de middelen die we denken nodig te hebben om het LPLG met die doelen uit te voeren, en dat wat we nu doen, structureel. Of nee, met name met die SPUK's, want dat is de vraag die u ook al eerder gesteld hebt. Dat proberen we inzichtelijk te maken.

De voorzitter: Ja, maar we hebben naast de SPUK's ook nog andere middelen in de begroting zitten, en er was ook een totale vraag van: wat doen we eigenlijk al in dit kader? Dus misschien dat we vraag 1 kunnen splitsen in het totaal, en daarbinnen de SPUK's. Dat is wat we nu al doen en wat nu ook al toegezegd is, wat al dan niet al geprioriteerd is. En het tweede is het LPLG, als we geld krijgen dan wordt het dat en dat en dat. Ja? En allemaal voor de Voorjaarsnota.

Gedeputeerde Faassen: Ik denk toch dat... sorry? Dus structureel geld, SPUK-gelden en dat wat uit het LPLG eventueel uit het transitiefonds, die. En ik ga in elk geval proberen toch voordat het beleidskader aangedragen wordt, dat we het daarin... **Dus niet de Voorjaarsnota, maar eerder.**

De voorzitter: Dat zou heel fijn zijn, denk ik.

Gedeputeerde Faassen: Ik denk dat dat wel helpt, als ik zo het gevoel hier een beetje peil. Dus dat gaan we doen.

De voorzitter: Als dat voor de behandeling van het kader in de Staten kan, is dat denk ik veel beter dan bij de Voorjaarsnota. **Dus wij spreken dat zo af.** Ja? Mijnheer Nijskens nog.

De heer Nijskens (VVD): Mijn opmerking ging toch iets verder, want ik vermoed ook dat het transitiefonds via SPUK's verdeeld gaat worden. En de provincies allemaal gezamenlijk, hoeveel hebben ze gevraagd? € 50 miljard of zo. Waar het eigenlijk denk ik ook andere fracties over ging, we hebben misschien € 2 miljard gevraagd, maar wat doen we wél als we € 1 miljard krijgen? En dan krijg je dus wel een prioriteringslijst: met € 1 miljard doen we dit en met € 1,5 miljard doen we dat.

De voorzitter: Maar dat zit in dat verhaal van: maak dan scenario's, wat doen we bij bedrag X, wat doen we bij bedrag Y, wat doen we bij bedrag Z?

De heer Nijskens (VVD): Prima.

Gedeputeerde Faassen: We hadden € 6 miljard gevraagd.

De voorzitter: Daar kun je heel veel scenario's op loslaten. Oké, dat is afgesproken, dat komt dan nog voor de behandeling van het kader. Dat brengt mij dan bij de vraag of u vindt dat het kader

behandelbaar is, dat is dan uiteraard inclusief alles wat in de commissie gezegd is. Mijnheer Schoenmakers?

De heer Schoenmakers (LOKAAL-LIMBURG): Voorzitter, als ik het goed begrepen heb zou er nog een toezegging komen van de heer Theuns met betrekking tot het water, vooral het grondwater. Het overzicht zouden we daarvan krijgen.

Gedeputeerde Theuns: Als we die gewoon **als technische dingen af kunnen handelen, dan zorg ik dat u dat allemaal op de mail krijgt.** Gewoon via een ambtelijke lijn, dan hoeven we niet een heel...

De voorzitter: Goed. Dan herhaal ik mijn vraag. Wie vindt het stuk niet behandelbaar voor de Statenvergadering waarin het gepland staat? Ik zie geen handen omhoog. Dan is de tweede vraag: wie wil er een hamerstuk van maken? Ook niemand. Cancel die vakantie maar, die gaat niet door.

Gedeputeerde Faassen: Hoezo vakantie? Wie heeft hier vakantie?

De voorzitter: Ik zeg niks. Dat betekent dat dit stuk doorgaat naar de behandeling van PS op 24 mei, dus dat geeft iets respijt om die toezeggingen net ook allemaal ... Maar oké. Dan hebben wij daarmee dit agendapunt van deze vergadering afgehandeld en dan concludeer ik dat het als bespreekstuk doorgaat naar de Staten.

T9454 Voor het beleidskader 'perspectief voor het landelijk gebied' zal in 2025 een Midterm Review worden uitgevoerd.

T9455 Indien ingrijpende externe veranderingen hiertoe aanleiding geven (bijvoorbeeld bij ingrijpende aanpassingen in de financiële randvoorwaarden) zal Provinciale Staten al eerder over de consequenties voor het beleidskader worden geïnformeerd.

T9456 Provinciale Staten zal voor het debat over het beleidskader perspectief voor het Landelijk Gebied aan de hand van enkele scenario's worden geïnformeerd over de beoogde inzet van beschikbare middelen (waaronder SPUKs en structurele middelen) in relatie tot het behalen van resultaten en doelen.

T9457 De zinsneden over het 'tegen het licht houden van de beleidsregels voor vergunningverlening met betrekking tot de afroeping van stikstofrechten en latente ruimte bij verhandeling' en over het 'beziën van de mogelijkheid van periodieke herzieningen van vergunningen' (pag. 27 en 69 van het concept-beleidskader) worden dusdanig aangepast dat de suggestie dat Limburg vooruitloopt op rijksregelgeving wordt weggenomen.

T9458 De Provincie Limburg zal zich inzetten voor openstelling van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF).

T9459 In het kader van de Voorjaarsnota zal een passend inhoudelijk gefundeerd voorstel worden gedaan voor het beschikbaar stellen van 2 miljoen euro voor initiatieven op het gebied van natuur en landschap die het bereiken van de in het beleidskader gestelde doelen ondersteunen.

T9460 Het Aanvalsplan Waterkwaliteit en het Masterplan Bodem zullen ter sondering aan Provinciale Staten worden aangeboden, voordat deze door GS worden vastgesteld.

3.2. Rondvraag/mededelingen/actualiteiten IPO

De voorzitter: Zijn er nog dingen voor de rondvraag, mededelingen, actualiteiten IPO? Ook niet.

4. Schorsing tot 29-03-2024

De voorzitter: Dan ga ik weer schorsen en dan schors ik de vergadering tot 29 maart. Dat is volgende week vrijdag, dan gaan wij door. Dan wens ik u nu allemaal nog een goede terugreis, een fijne avond en een fijn weekend.

(De vergadering werd geschorst om 20.00 uur)

Vastgesteld in de vergadering van 07-06-2024,

De commissiegriffier,

De voorzitter,

Van Birgelen-Droog

Depondt-Olivers / Jenneskens